

Az Európai Unió osztrák elnöksége

**Szegénységben és Társadalmi
Kirekesztésben Élők
5. Európai Találkozója**

***Hogyan küzdünk meg
a mindennapok problémáival?***

Brüsszel, 2006. május 12–13.

Tartalom

Fő üzenetek: Az osztrák elnökség jelentése az EPSCO Tanács részére, 2006. június 1–2.

Az osztrák elnökség előszava

Az elnök hozzászólása

1. Bevezetés
2. Nyitóülés
3. A munkaértekezlet üzenetei
 - 3.1 A részvétel fontossága
 - 3.2 A szegénység és a társadalmi kirekesztés valósága
 - 3.3 Ami a jó élethez kell
 - 3.4 A társadalmi integrációs folyamat megerősítése
 - i. Jobb nemzeti integrációs cselekvési tervek kellene
 - ii. Általános érvényesítés az EU politikáiban
 - 3.5 Az elkövetkező találkozók címe
4. Vita a bizottsággal
5. Záró plenáris ülés

1. függelék: A résztvevők jegyzéke *(kitöltendő)*

Fő üzenetek: Az osztrák elnökség jelentése az EPSCO Tanács részére
Luxembourg, 2006. június 1–2.

Kontextus:

Az 5. találkozót 2006. május 12–13-án Brüsszelben rendezték, „*Hogyan küzdünk meg a mindennapok problémáival?*” címmel. A találkozón több mint kétszázan vettek részt, köztük a szegénységben élők küldöttsége 23 országból (21 tagállam, Bulgária és Norvégia), valamint a Szociális Védelmi Bizottság (SPC) és a Társadalmi Kirekesztés Program (SEP) bizottságának több tagja, az Európai Bizottság, az EAPN és más európai NGO-k, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága képviselői.

A következőkben a szegénységben élők által a találkozó során kiemelt fő témákat foglaljuk össze:

Részvétel

A részvétel alapvető fontosságú: Alapvető fontosságú, hogy a szegénységben élők részt vegyenek a mindennapi életüket érintő döntések meghozatalában. A politikai döntéshozóknak európai, nemzeti és helyi szinten egyaránt meg kell hallgatniuk az érintetteket, és értelmes párbeszédet kell velük folytatniuk. Az ilyen részvételnek rendszeresnek kell lennie, hivatalos státust és szerkezetet, illetve forrásokat kell kapnia. Meg kell állapodni a részvétel mérésére szolgáló mutatókról.

A szegénység mindennapi valósága

A szegénység folyamatos küzdelmet jelent: A szegénységgel való küzdelem mindig nehéz, napi szintű harc a túlélésért. Ez abból is ered, hogy aki szegénységben él, az elszigetelődik, és az alapvető információkhoz sem jut hozzá. Gyakran az olyan alapvető szükségletek sincsenek kielégítve, mint a munkához, a rendes lakhatáshoz, az egészségügyi és oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés. Ahol az alapszolgáltatások elérhetőek, ott is sokszor lekezelő, érzéketlen, megbélyegző bánásmóddal kell szembeesülni. A rasszizmus és a megkülönböztetés csak tovább mélyíti a kirekesztettséget és az elszigetelődést. Az ember tehetetlennek, megbélyegzettnek érzi magát, és önmagát okolja. Nincs választása.

A rossz, bizonytalan munkahelyek arányának növekedése: A rendes munkához való hozzáférés sokak számára nagyon is korlátozott. A munka gyakran alulfizetett, bizonytalan és messze nem elegendő ahhoz, hogy a szegénységből kiemelje az embereket. A hozzáférést tovább rontja a megkülönböztetés és a rasszizmus, ami a romákat, a menedékkérőket és a nyilvántartásokban nem szereplő migránsokat különösen sújtja, de másokra, köztük az egyedülálló anyákra vagy a fogyatékkal élőkre is kihat.

A gyermekekért érzett félelem: Sok szülő fél attól, hogy ami felnőtté válása során az ő életéből kimaradt, most gyermekeinek sem adatik meg. Nemcsak az alapvető szükségletek terén elszenvedett hiányról vagy az alapszolgáltatásokhoz való elégtelen hozzáféréstről van itt szó, hanem a szokásos társadalmi, kulturális és szabadidős tevékenységekben való részvétel lehetőségéről is.

A jó élet alapszükségei

A mindenkit megillető emberi jogok és méltóság: A jó élet legalapvetőbb szüksége, hogy az etnikai származástól, a vallástól vagy a jogállástól függetlenül tiszteletben tartsák minden ember emberi jogait és méltóságát. Minden egyes személy számít, mindenkinek saját története van.

A megfelelő minimumjövedelem: A világ vagyonos részén – ahová az EU is tartozik – minden polgárnak garantálni kell a számlák kifizetéséhez és a méltó életvitelhez szükséges minimumjövedelmet. Ennek nemcsak az alapvető szükségletekre kellene elegendőnek lennie, de a társadalmi és kulturális életben való részvételre, illetve a személyes fejlődésre is.

A megkülönböztetés elleni jogszabályok betartatása: Erős, szigorúan betartatott megkülönböztetés elleni és esélyegyenlőségi jogszabályok, amelyek mindenki számára garantálják a munkához való jogot és a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést.

A rendes munkához való hozzáférés: A minőségi munkához való hozzáférés sokak – de nem mindenki – számára a szegénységből kivezető út egyik legfontosabb elemét jelenti, mivel lehetővé teszi az aktív polgárrá válást. Az ilyen hozzáférést úgy kell támogatni, hogy azt megfelelő képzési lehetőségekkel, támogató szociális szolgálatokkal és rugalmas jövedelemtámogatási rendszerekkel kötik össze.

Fedél az ember feje fölött: A rendes, megfizethető lakhatás alapvető fontosságú. Ez a szociális lakásépítésbe való beruházások növelését, a lakbérek és a kilakoltatások felügyeletét, a rossz háziurak bíróság elé állítását és tisztelettudó lakhatási szolgálatok biztosítását jelenti.

Az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés: Az alapvető szolgáltatásoknak meg kell felelniük a következő kritériumoknak: helyben elérhető, korszerű, hatékony és egyetemes (nem konkrét csoportoknak szól).

- az esélyegyenlőség az **oktatásban** ugródeszka az élethez, az egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférés pedig – az ingyenes felsőoktatást és az új információs és kommunikációs technológiákról szóló képzést is beleértve – mindenki számára alapvető fontosságú;
- mindenki számára biztosítani kell az alapvető **egészségügyi** szolgáltatásokhoz való hozzáférést, a fogászati szolgáltatásokat is beleértve;

- a megfizethető **közlekedési, szociális és gyermekgondozási szolgáltatásokhoz** való hozzáférés a rendes élethez egyformán fontos;
- a megfizethető **kulturális és alkotó tevékenységekben**, illetve **szabadidős és sporttevékenységekben** való részvétel lehetősége a jó élet elengedhetetlenül fontos eleme.

Az információhoz való hozzáférés: a jogokra, szolgáltatásokra és lehetőségekre vonatkozó, fontos és érthető információkhoz való hozzáférés létfontosságú az életben maradáshoz és a független életvitelhez.

A 2006–2008-as nemzeti integrációs cselekvési tervek

- Az új nemzeti cselekvési terveknél bővíteni és mélyíteni kell a szegénységben élők és az őket képviselő NGO-k **részvételét** az előkészítésben, illetve ezen túlmenően a tervek végrehajtásában és ellenőrzésében is. A nemzeti cselekvési tervekért felelős köztisztviselők számára képzéseket kell szervezni a részvételi technikákról.
- A következő nemzeti cselekvési terveknek a korábbiaknál **konkrétabbnak, célirányosabbnak és specifikusabbnak**, ezáltal jobban érthetőnek és hatékonyabbnak kell lenniük.
- A nemzeti cselekvési tervek előkészítésében a **teljes politikai rendszernek** részt kell vennie, hogy azokban a különböző szakpolitikai területek **összekapcsolódjanak**.
- A nemzeti cselekvési tervekben figyelembe kell venni a jó élethez szükséges **igények teljes körét**, és nem csak az aktivizálási intézkedésekre kell összpontosítani.
- A **közüzemek privatizációjának** (pl. víz, gáz, elektromos áram) hatását figyelembe kell venni a nemzeti cselekvési tervekben.
- Meg kell erősíteni annak folyamatos **ellenőrzését és értékelését**, hogy ténylegesen mi is történt a nemzeti cselekvési terveknek köszönhetően.

Az elnökség javaslatai:

Az elnökség támogatja azt a véleményt, hogy a részvétel alapvető fontosságú. A tagállamoknak a szociális védelem és a társadalmi integráció közös célkitűzéseivel összhangban fokozott erőfeszítésekkel kell törekedniük a szegénységben élők bevonására.

Intenzívebb információcserére van szükség a tagállamok között a szegénységben élők részvételével kapcsolatban szerzett tapasztalatok terén. Az elnökség ezzel összefüggésben azt javasolja, hogy a Tanácsban 2006. június 1-jén a fenntartható fejlődésről tartandó vita központi témája a társadalmi integráció legyen, és ezen belül is különösen azzal a kérdéssel

foglalkozzanak, hogy hogyan lehetne minden szinten javítani a szegénységben élők részvételét.

A szegénység mindennapos harc a túlélésért. Az Európai Unióban ezt a harcot túl sok embernek kell nap mint nap megvívnia. Ezt kell szem előtt tartanunk minden olyan alkalommal, amikor a szakpolitikát megtervezzük.

A rendes munkához való hozzáférés kérdése alapvető fontosságú, ezért valamennyi kapcsolódó szakpolitikai területen figyelembe kell venni, hogy az a szegénységből és a társadalmi kirekesztésből kivezető útként szolgáljon.

Az elnökség azt szeretné, ha az 5. találkozó valamennyi résztvevője és vendége a lehető legszélesebb körben terjesztené e találkozó eredményeit és tapasztalatait.

A szegénységben élők európai találkozója mindeddig nagyon hasznosnak bizonyult, és érdemes a folytatásra.

AZ OSZTRÁK ELNÖKSÉG ELŐSZAVA

A szegénység mindennapos harc a túlélésért. Az Európai Unióban még mindig túl sok embernek kell ezt a csatát nap mint nap megvívnia. Éppen ezért a Tanács osztrák elnöksége a 2006. március 23/24-i csúcstalálkozó alkalmával nagy hangsúlyt helyezett arra, hogy megerősítse a kormányfők az irányú kötelezettségvállalását, hogy 2010-re döntő előrelépést érjenek el a szegénység és a társadalmi kirekesztés csökkentése terén.

Elengedhetetlenül fontos, hogy ebbe a folyamatba a szegénység által közvetlenül érintett embereket is bevonjuk. A szegénységben élők saját tapasztalataikból kiindulva nyilvánvalóan a legjobb helyzetben vannak annak megítéléséhez, hogy mely intézkedéseket kell előnyben részesíteni. Éppen ezért nagy meglepedésemre szolgál, hogy a Tanács osztrák elnöksége alatt sikerült továbbvinnünk a szegénységben élők európai találkozójának hagyományát, és ezáltal magát a konzultációs folyamatot is.

Ez a találkozó nem jöhetett volna létre az összes érintett személy értékes hozzájárulása nélkül, amelyekért ezúton szeretnék köszönetet mondani. Külön hálával tartozom az ülés küldötteinek elkötelezett munkájukért és a vitákban való részvétel terén tanúsított bátorságukért, mivel az ő személyes tapasztalataikból leszűrt tanulságokat be fogjuk építeni a 2006–2008-as nemzeti stratégiai jelentésekbe. Ezeket a nemzeti stratégiai jelentéseket a jövőben konkrétabb, célirányosabb és pontosabb nyelvezettel kell összeállítani, hogy érthetőbbek és hatékonyabbak legyenek.

A „*Hogyan küzdünk meg a mindennapok problémáival?*” témáról a résztvevők között rendezett vita fontosabb eredményeit az osztrák elnökség egy üzenetben foglalta össze a Miniszterek Tanácsának 2006. június 1-jei ülésére. Ebben a szegénység mindennapi valóságát mutatják be, egyszersmind megfogalmazzák a „jó élet” alapvető szükségleteit és előfeltételeit.

Remélem, hogy ez a jelentés nagy közönség – köztük úgy a szegénység leküzdéséért dolgozó érdekcsoportok, mint a nemzeti és európai szintű politikai döntéshozók – számára teszi majd lehetővé, hogy a szegénységben élők 5. európai találkozójának résztvevői között lezajlott tapasztalatcsere részévé váljanak.

Meggyőződésem, hogy ez a konzultációs folyamat lebonyolításának fontos és sikeres módja, ezért ezúton üdvözlöm a szegénységben élők európai találkozóinak folytatását 2007 első felében, amint azt a soron következő német elnökség már bejelentette.

Ursula Haubner

A szociális biztonságért, generációkért és fogyasztóvédelemért
felelős szövetségi miniszter

AZ ELNÖK HOZZÁSZÓLÁSA

Amikor felkértek az elnöki szerep betöltésére a szegénységben élők 5. európai találkozójának 2006. májusi brüsszeli ülésén, boldogan vállaltam a feladatot. A konferencián való részvétel révén rendkívül fontos tapasztalatokkal gazdagodtam (és igen: szándékosan használom itt a „gazdagodni” szót). Éppen ezért az ülés eredményeinek pusztá áttekintése helyett (amelyet részleteiben amúgy is megtalálhatnak a jelentésben) inkább a benyomásaimat és az emlékeimet szeretném megosztani.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága klinikai épületében rendezett kétnapos konferencia központi kérdése az volt, hogy hogyan lehet megbirkózni a szegénységgel a mindennapi életben. Megleptek a különböző országokból érkező résztvevők szerteágazó tapasztalatai. Döbbenet figyeltem az itt elősorolt problémák rendkívüli változatosságát. Megismertük többek között a roma lakosság küzdelmeit, a kísértő nélküli fiatal migránsok rendezetlen problémáit, az azbeszttel fertőzött házakban lakók életét, a munkanélküliek és a bizonytalan állásokban dolgozók ügyeit, és még számtalan más gondot és bajt.

A résztvevők problémáinak és tapasztalatainak különbözősége ellenére lenyűgözve láttuk, hogy a tapasztalatcsere mégis lehetséges. Jól emlékszem a plakátbemutatókra, amelyek nemcsak az egyes országok szegény lakosságának küzdelmeit tükrözték, de azt is megmutatták, hogy Európa-szerte számos a hasonlóság. Emlékszem a nem hivatalos ebédeken és vacsorákon zajló beszélgetésekre, amelyek ugyancsak teret adtak a tapasztalatcserének. Tolmács nélkül a nyelvi különbségek nyilvánvalóan lehetetlenné tették az elhangzottak teljes és pontos megértését, ezen alkalmakkor mégis érezni lehetett az általános és kölcsönös megértést.

Emlékszem a munkaértekezletek során összegyűjtött sok kérdésre, amelyeket a bizottságban ülő politikusoknak és köztisztviselőknek szántak – akik személyesen ugyan nem élik át a szegénységet, de elkötelezték magukat az ellene folytatott harc mellett. Arra is jól emlékszem, hogy szűkös volt az idő: elnökként nem tudtam mindenkinek lehetőséget adni a hozzászólásra, pedig sokan szerettek volna megnyilvánulni. Emlékszem a csalódottságra sok résztvevő arcán – köztük az enyémen is –, hogy a találkozóznak ilyen gyorsan vége lett, pedig még nem hangzott el az összes kérdés, és nem hallottunk minden választ.

Szerencsére ez az időközben hagyománnyá vált konferencia jövőre is folytatódni fog, ezúttal az EU német elnökségének égisze alatt. A szegénységben élőknek még annyi mondanivalójuk és követelésük van; a nemzeti kormányoktól és az Európai Unió intézményeitől érkező politikusoknak és tisztviselőknek még annyi mindent meg kell hallgatniuk. Az eseményt szervező osztrák elnökségnek és a folyamatosságról gondoskodó Európai Szegénységellenes Hálózatnak pedig azt kívánom, hogy még sok ilyen eredményes ülésben legyen részük. Komoly megtiszteltetés volt számomra, hogy ebben részt vehettem!

Karin Heitzmann

A Bécsi Gazdaságtudományi és Vállalkozási Egyetem
Szociálpolitikai Intézetének segédprofesszora

BEVEZETÉS

A szegénységben élők 5. európai találkozóját 2006. május 12–13-án Brüsszelben rendezték meg, az osztrák elnökség égisze alatt, az európai Bizottság, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága támogatásával. A találkozó szervezésében az Európai Szegénységellenes Hálózat (EAPN) is közreműködött: a szervezőbizottságot az 5. találkozó tartalmának, módszereinek kidolgozásában és gyakorlati előkészületeiben segítette. A téma a „*Hogyan küzdünk meg a mindennapok problémáival?*” kérdés volt.

A rendezvényen több mint kétszázan jelentek meg, köztük a szegénységben élők küldöttsége 23 országból (21 tagállam, Bulgária és Norvégia), valamint a Szociális Védelmi Bizottság (SPC) és a Társadalmi Kirekesztés Program (SEP) bizottságának több tagja, az Európai Bizottság, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága, az EAPN és más európai NGO-k képviselői.

Az ülés szervezését egy szervezőbizottság segítette, amelyben az osztrák Szövetségi Szociális Biztonsági, Generációs és Fogyasztóvédelmi Minisztérium, az Európai Bizottság, a német Szövetségi Szociális és Munkaügyi Minisztérium, a belgiumi Társadalmi Integrációs Minisztérium, az EAPN, az ATD Negyedik Világ, a FEANTSA, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága képviselői működtek együtt.

Bár maga az esemény két nap alatt lezajlott, ez a két nap valójában csak a megelőző hónapok alatt elvégzett komoly munka betetőzése volt. A szegénységben élők nemzeti küldöttségeinek többsége részletes előkészítő folyamatot végzett és jelentést állított össze az 5. találkozón való megjelenés előtt. Ez biztosította, hogy a küldöttek felkészülten, a különböző munkaértekezletek vitáin megosztani kívánt információk birtokában érkezzenek a találkozóra. A kiterjedt előkészületek nagyban hozzájárultak a találkozó sikeréhez. Az előkészületek mértéke sok ország esetében szélesebb körű volt, mint a korábbi években. Figyelemre méltó e tekintetben, hogy a luxemburgi elnökség alatt rendezett előző találkozón elhangzott ajánlások nyomán az előkészületek több országban is pénzügyi támogatást kaptak a nemzeti vagy regionális hatóságoktól. Ez mindegyik országban lehetővé tette a koordinátorok kinevezését, akik segítették a nemzeti szervezőbizottságokat az ülés megtervezésében, és közreműködtek a találkozóra utazó küldöttek felkészítésének biztosításában. Ez a jelentés az előzetesen elkészített jelentésekre és az 5. találkozón lezajlott megbeszélésekre épül.

A küldöttségek által elkészített jelentések mellett az esemény előkészületeinek másik fontos része volt a mindennapi élet küzdelmeit szemléltető plakátok elkészítése, ami ugyancsak a küldöttek munkája volt. Ezeket a konferencia különböző pontjain mutatták be, így színesítve és gazdagítva az eseménysorozatot. (A plakátok megtekinthetők a www.eapn.org vagy a www.bmsg.gv.at címen.)

A találkozó felépítése révén biztosította valamennyi küldött nagyfokú részvételét. Az osztrák elnökség, az Európai Bizottság, a Gazdasági és Szociális Bizottság, a Régiók Bizottsága, illetve a 2005-ös 4. európai találkozó egyik résztvevőjének beszédeiből álló rövid nyitóülés, majd a küldöttek által készített plakátok első darabjainak bemutatása után a négy munkaértekezleti ülésre került a hangsúly. A küldöttek mindvégig ugyanabban a munkacsoportban tanácskoztak. Ezután következett a plakátbemutató második fordulója, ezt követően pedig a plenáris ülés, ahol bemutatták a különböző munkaértekezleteken megfogalmazott fontosabb gondolatok összefoglalását. A bizottság az Európai Bizottság, a Szociális Védelmi Bizottság, az európai Gazdasági és Szociális Bizottság és az EAPN képviselőiből állt. A záró plenáris ülésen az osztrák elnökség, a leendő német elnökség és az EAPN beszámolóí hangzottak el.

2. NYITÓÜLÉS

Az osztrák elnökség

Nyitóbeszédében **Ursula Haubner**, a szociális biztonságért, a generációkért és a fogyasztóvédelemért felelős osztrák szövetségi miniszter, a Miniszterek Tanácsának jelenlegi elnöke szívélyesen üdvözölte a megjelenteket, és köszönetet mondott valamennyi felelősnek az esemény megszervezéséért, külön kiemelve az Európai Bizottságot, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, a Régiók Bizottságát és az EAPN-t. Hangsúlyozta a küldöttségek által a konferenciát megelőzően elvégzett kiváló előkészítő munkát, amelynek ausztriai részéről saját tapasztalatokat is szerzett. Ausztriában például „Láthatóvá válni” címmel szerveztek találkozót a szegénységben élők számára, amely kiváló alkalom volt a felkészülésre, és hozzásegített a különböző tapasztalatok meghallgatásához. A miniszter asszony nyomatékosította, hogy a szegénységben élők közül a találkozón megjelenteken a sor, hogy megértessék a jelen lévő politikusokkal, milyen is a szegénység a mindennapokban. A politikai döntéshozók feladata, hogy figyeljenek és tartsák tiszteletben az emberek méltóságát. Ez a politikusok számára folyamatos feladatot jelent, ha eredményeket kívánnak elérni az emberi jogok területén, és biztosítani akarják, hogy mindenkinek lehetősége legyen a megfelelő minőségű életvitelre, illetve saját mindennapi életük közben tartására. A szegénység valósága sokoldalú. Ahhoz, hogy a politikusok jobban megérthessék, tudniuk kell, hogyan jelenik meg valójában a mindennapokban.

A miniszter asszony elismerte, hogy a tagállamok között és az országokon belül is értelemszerűen nagy különbségek vannak. A közeg és a környezet igen változatos lehet. A GDP szociális védelemre fordított részaránya például nagymértékben különbözhet az egyes tagállamokban: van, ahol 13,4%, míg más országokban akár a 30%-ot is meghaladja. A társadalmi pozíciókat tekintve szintén óriási egyenlenségek vannak, és ezek az ellentmondásos helyzetek a szegénységben élők mindennapi életére is kihatnak. Néhány, az egyes országokra jellemző szegénységi tényező, illetve különbség a konkrét csoportok esetében is felfedezhető, amilyen a munkanélkülieké, a dolgozó szegényeké, a migránsoké, a fogyatékkal élőké és az egyedülálló szülőké. A miniszter asszony annak a reményének adott hangot, hogy a konferencia témája – *„Hogyan küzdünk meg a mindennapok problémáival?”* – az EU szintjén és nemzeti szinten egyaránt eredményesnek fog bizonyulni.

Hangsúlyozta, hogy az Európai Tanács jóváhagyta a szociális védelem és integráció új közös célkitűzéseit és munkamódszereit, és megerősítette, hogy lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy a szegénység és a társadalmi kirekesztés csökkentése terén 2010-ig döntő előrelépést érjünk el. A növekedésről és a foglalkoztatásról az EU szintjén folyik a vita, ami nagyon fontos, de legalább ilyen fontos azt is szem előtt tartani, hogy a növekedés nem lehetséges szociális előrehaladás nélkül. A szociális vonatkozásról ezért nem szabad megfeledkezni. A miniszter asszony a továbbiakban hangsúlyozta, hogy a társadalmi integrációról szóló új nemzeti cselekvési tervek szeptember közepére esedékesek, így itt az ideje, hogy a szavakat tettekre váltsuk. Elmondta, hogy az előző héten előkészítő ülésen vitatták

meg az osztrák terv tervezetét; ez az alkalom éppen arra hívta fel a figyelmet, hogy mennyire fontos, hogy bevonják az összes, eltérő háttérrel érkező érintettet: a településeket és a régiókat, az NGO-kat és a civil társadalom szereplőit, valamint magukat a szegénységben élőket.

Haubner asszony beszédének befejező részében nyomatékosította, hogy minden lehetséges eszközzel arra kell törekednünk, hogy berekesszük a kirekesztést, megszabaduljunk a szegénységtől, biztosítsuk az emberek részvételét a társadalom fő áramában és a munkaerőpiacon – ezért kell befogadó európai társadalmat építenünk.

Európai Bizottság

Az Európai Bizottság nevében **Lenia Samuel**, a Foglalkoztatási, Szociális és Esélyegyenlőségi Főigazgatóság főigazgató-helyettese köszöntötte a küldötteket, emlékeztetve a szegénységben élők négy eddigi találkozójának üzeneteire és az első, a 2001-es belga elnökség alatt rendezett ülés óta történt előrehaladásra. Elsőként azt az üzenetet emelte ki, hogy a szegénységben élőknek joguk van hallatni a hangjukat. A 2001-es ülés komoly előrelépést jelentett azon a téren, hogy a szegénységben élők hangja európai szinten is hallhatóvá váljék. 5 év elteltével a meghallgatás joga immár elfogadottá vált. Mára mindenki számára világos, hogy a politikai döntéshozók mindaddig nem tudnak hatékony politikával előállni, amíg nem értik, hogy milyen érzés szegénynek lenni – és ezt csak a szegényektől tudhatják meg. Másodsorban elmondta, hogy az ülések az elmúlt öt év során katalizátorként is szolgáltak valamennyi résztvevő számára, hogy elgondolkozzanak azon, hogyan tudnák leginkább biztosítani a szegénységben és társadalmi kirekesztésben élők hivatalos elköteleződését a politikai döntéshozatali folyamatok mellett. Tavaly sikerült párbeszédet kezdeni egyrésről az EU 68 milliónyi, szegénységben és társadalmi kirekesztésben élő polgára, másrésről a hivatali és döntéshozatali kulcspozíciókban lévő személyek között, akik aktívan részt vettek a vitákban, és hozzájárulnak a nemzeti politikák kialakításához. Az ülések harmadsorban azt a véleményt is megerősítették, hogy a szegénység összetett, változatos okokból eredeztethető. A szegénység és a társadalmi kirekesztés nem pusztán jövedelem kérdése – bár persze fontos szempont az is –; ugyanilyen erősen összefügg emellett az oktatással és képzéssel, a lakhatással, az egészségügyi ellátással, a szociális és pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel, a tágabb értelemben vett integrációval. Hozzátette, hogy a szegénység és a társadalmi kirekesztés csökkentése terén 2010-ig elérni kívánt döntő előrelépéshez többre van szükség a szegénységben élőkről való állami gondoskodás javításánál. Foglalkozni kell az Európában fennálló társadalmi kirekesztés okaival is, és határozottan törekedni kell ezek megszüntetésére.

Az előadó elismeréssel szólt azokról a nagyszabású tagállami erőfeszítésekről, amelyekkel az NGO-k, a szociális partnerek és a regionális, illetve helyi hatóságok bevonásán dolgoztak, megállapítva, hogy ezért megilleti őket a dicséret. Annak ellenére azonban, hogy a szegénységben élők az első számú érintettek, részvételük a szegénységre és a kirekesztésre adott nemzeti válaszok megtervezésében a mai napig nagyon alacsony.

A továbbiakban az előtte szóló Haubner miniszter asszonyhoz hasonlóan hangsúlyozta, hogy az 5. találkozó megrendezésére kulcsfontosságú pillanatban kerül sor, azt követően, hogy az Európai Tanács tavaszi ülése határozott nyilatkozatokban erősítette meg, hogy a társadalmi integráció támogatása az Unió egyik fő célja, és a növekedést és foglalkoztatást célzó partnerség meghatározó része. A Tanács ugyancsak jóváhagyta az új, egyszerűsített célkitűzéseket és munkarendet a szociális védelem és a társadalmi integráció terén folyó korszerűsített nyílt koordinációs módszerhez. Az előadó hangsúlyozta, hogy az Európai Bizottság kiemelten fogja figyelni, hogy a tagállamok hogyan vonják be az érintetteket a soron következő nemzeti integrációs cselekvési terveik elkészítésébe, amelyek szeptemberre esedékesek.

Samuel asszony emellett hangsúlyozta a tanulás és a helyes gyakorlatok további kicserélésének fontosságát. Ezzel kapcsolatban elmondta, hogy az új közösségi cselekvési program, a PROGRESS 2007-es elindításakor nagyon fontos lesz, hogy építeni tudjunk az elmúlt négy év során a társadalmi kirekesztéssel foglalkozó közösségi cselekvési program több különböző alága keretében felhalmozott tapasztalatokra és ismeretekre. Ebbe bele fog tartozni az is, hogy megtudjuk, hogyan lehet bevonni a szegénységről és társadalmi kirekesztésről közvetlen tapasztalatokkal rendelkező embereket.

Ezt követően felhívta a figyelmet a Bizottság két olyan kezdeményezésére a közelmúltból, amelyek reményei szerint hatással lesznek az európai polgárok mindennapjaira. Az első a Bizottság közleménye, benne egy konzultációval arról, hogy mit kellene az Európai Uniónak tennie, hogy a kirekesztett személyeknek segítsen újra munkába állni, illetve hogy támogassa azokat, akik számára a munkahely nem életképes választási lehetőség. Ezen belül különösen a minimumjövedelem-rendszereket vizsgálja meg. A Bizottság a konzultáció elindításával ötleteket és javaslatokat szeretne kapni arra vonatkozóan, hogy a jóléti és foglalkoztatási politika hogyan segíthet a munkaképes személyeknek rendes állást találni, miközben ettől függetlenül normális életszínvonalat biztosít a munkaerőpiacon kívül maradóknak. Második kezdeményezésként a Bizottság „Az általános érdekű szociális szolgáltatások az Európai Unióban” c. közleményét említette. Hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a szociális szolgáltatók és a nemzeti közigazgatási szervek kellően világosan lássák, hogyan vonatkozik rájuk az európai jogi keret, hogy feladataikat hatékonyan tudják végrehajtani.

Végezetül emlékeztetett arra, hogy 2007 lesz a Mindenki Számára Biztosítandó Esélyegyenlőség Európai Éve. Ennek kapcsán hangsúlyozta, hogy a megkülönböztetés gyakran szegénységhez és társadalmi kirekesztéshez vezet, illetve súlyosbíthatja ezt a helyzetet. A Bizottság ezért az év folyamán törekedni fog a megkülönböztetés elleni politika és a társadalmi integrációs politika közötti kötelek megerősítésére, így biztosítva, hogy erőfeszítéseink a leghátrányosabb helyzetű csoportoknak is kedvezzenek.

Tiszteletben kell tartanunk az emberek méltóságát. Ezt a politikusoknak folyamatosan szem előtt kell tartaniuk, ha helyes politikát kívánnak követni. Nem jótékonykodásról vagy szolidaritási megnyilvánulásokról van szó; ami igazán fontos, az az emberi jogok tiszteletben tartása, és annak garantálása, hogy mindenkinek lehetősége legyen a megfelelő minőségű életvitelre, illetve saját mindennapi élete tényleges kézben tartására.” Ursula Haubner, a szociális biztonságért, a generációkért és a fogyasztóvédelemért felelős osztrák szövetségi miniszter, a Miniszterek Tanácsának elnöke

Még a legjobb szándékú, jól tájékozott politikusok sem állíthatják azt, hogy képesek lennének a szegénység és a társadalmi kirekesztés leküzdésére irányuló politikákat, programokat és gyakorlatokat kidolgozni mindaddig, amíg nincsenek tisztában azzal, milyen szegénynek lenni. Ezt pedig csak azoktól tudhatják meg, akik saját maguk ebben a helyzetben élnek. Lenia Samuel, Európai Bizottság

... nem győzzük hangsúlyozni, hogy a növekedési és foglalkoztatási politikáknak a társadalmi kohéziót kell szolgálniuk. A szociálpolitikákat ilyenformán nem passzív költségnek, hanem az Európai Unió társadalmi és humán tőkéjére fordított, idővel megtérülő termelő beruházásnak kell tekinteni. Luca Jahier, Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Akik a szegénységet saját mindennapi életükben szenvedik el, nagyon gyakran más megaláztatásokkal, a tisztelet hiányával, a lenézéssel is szembesülnek. Olyan érzés, mintha mi mindenki másnál kevesebbet érnénk. De tovább kell lépniük: nem szorítkozhatunk a saját helyzetünkre, meg kell találnunk a társadalomba vezető utunkat. Paul Rosiers, a szegénységben élők 4. találkozójának képviselője

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Luca Jahier, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság alelnöke a bizottság nevében köszöntötte a küldötteket. Biztosította őket arról, hogy álláspontjuk a társadalom egésze számára fontos. Hangsúlyozta, hogy a konferencia témája – mindennapi küzdelmeink – nem csak a szegénységben élők ügye: az európai családok között jelentős számban vannak azok, akiknek jövővel kapcsolatos félelmeit, bizonytalanságát ugyanez az aggodalom táplálja. Ezt a közelmúltban az Európa jövőjéről végzett Eurobarometer-felmérés mutatta ki. A felmérés azt jelezte, hogy a 25 tagállam polgárait ugyanaz a néhány, jól körülhatárolható gond foglalkoztatja: a munkanélküliség elleni harc, a globalizáció hatásai elleni küzdelem és a szociális jogok védelme. Ezek nyomán egyre erősödik a félelem érzése, és felmerül néhány konkrét kérdés is azzal kapcsolatban, hogy hogyan tehetnénk Európát nagyobbá és jobbá. Ezzel kapcsolatban 32% véli úgy, hogy a legjobb megoldás a valódi európai állampolgárság létrehozása lenne, a szociális védelmi rendszerek harmonizálása révén. Az előadó meglátása szerint ezekből a jelentésekből a különböző európai intézmények egyre inkább azt a tanulságot vonják le, hogy mindenekelőtt ebben a témában van

lehetőség az európai projekt újakezdésére, az alkotmány ratifikálásának folyamatában történt veszélyes elakadás után.

Az előadó a továbbiakban hangsúlyozta az Európai Tanács 2006. tavaszi ülésének jelentőségét. Az európai politika egyensúlyvesztésének hosszú időszaka után az Európai Tanács következtetéseiben ismét kimondta a szociálpolitika, és különösen a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem mérhetetlen fontosságát. Különösen felhívta a figyelmet a tanácsi következtetések 69. bekezdésére, illetve arra a célra, hogy a szegénység és a társadalmi kirekesztés csökkentése terén 2010-ig döntő előrelépést érjünk el.

Hangsúlyozta, hogy a szegénységet és a társadalmi kirekesztést érintő főbb politikai területek többsége továbbra is a tagállamok hatáskörébe tartozik. A társadalmi integrációval foglalkozó nyílt koordinációs módszer ilyenformán önkéntes folyamat, mindazonáltal elindulása után öt évvel az eddigi eredményei elmaradnak a várakozásoktól.

Az előadó rámutatott, hogy miközben az abszolút szegénység talán csökkent 1970 óta, az egyenlőtlenségek tovább növekedtek, különösen a földközi-tengeri és az angolszász területeken. Az Eurostat szerint még mindig mintegy 72 millióan élnek szegénységben, ami az európai népesség 16%-át jelenti. Ez az arány Olaszországban, Spanyolországban és Portugáliában 19%, Írországban, Görögországban és Szlovákiában pedig eléri a 21%-ot. Az európaiak leggazdagabb 20%-ának vagyona közel ötször akkora, mint a legszegényebb 20%-é. Ezt követően a rossz munkakörülményekre és alacsony fizetésre vonatkozó adatokat mutatott be, amelyekből kitűnt, hogy sokan dolgozó létükre élnek szegénységben, és a kétes állásokban keresett munkabérük nem éri el a szegénységi küszöböt. Vélhetőleg az európai foglalkoztatottak körülbelül egynegyedének van bizonytalan vagy alacsony színvonalú munkája.

Jahier úr hangsúlyozta, hogy a Gazdasági és Szociális Bizottság kitart azon nézete mellett, miszerint a növekedési és foglalkoztatási politikáknak a társadalmi kohéziót kell szolgálniuk. A szociálpolitikákat ilyenformán nem passzív költségnek, hanem az Európai Unió társadalmi és humán tőkéjére fordított, idővel megtérülő termelő beruházásnak kell tekinteni. Éppen ezért van szükség arra, hogy az európai szociális modellt tartalommal töltsük meg. Ezenkívül tájékoztatta a küldötteket, hogy az Európai Parlament foglalkoztatási és szociális ügyekkel foglalkozó bizottsága szeptemberben egy állásfoglalást kíván előterjeszteni az európai szociális modell jövőjéről, amelynek elkészítéséhez az 5. találkozón elhangzottakat is felhasználnák. Végezetül azt mondta: ahhoz, hogy a polgárok bizalmát visszanyerjük, és Európát kimozdítsuk az utóbbi néhány év tétlenségéből, képesnek kell lennünk arra, hogy a szociális kihívásokra konkrét, hatékony válaszokat adjunk.

Régiók Bizottsága

Harry Dijksma a Régiók Bizottságának képviselőjeként üdvözölte a küldötteket. Vázolta a bizottság által betöltött szerepet egyrészt a helyi és

regionális hatóságok álláspontját képviselő tanácsadó testületként, másrészt az összes város és régió számára találkozási pontot biztosító platformként, amely teret ad a véleménycserének és a projektek kidolgozásának. A bizottság tagjai helyi és regionális szinten különféle szociális kérdésekkel foglalkoznak, köztük a szegénység elleni küzdelemmel és a nehéz körülmények között élők helyzetének javításával.

Az előadó ezután hangsúlyozta, hogy a szegénység és a társadalmi kirekesztés problémájára nincs könnyű megoldás. A helyzet országonként, régióként, családról családra, sőt a szegénységben élő személyenként is változik. Így sok esetben személyre szabott megoldásokra van szükség. A helyi és regionális hatóságok tevékenységének hozzáadott értékét a szegénység elleni harcban az jelenti, hogy szilárd keretet biztosítanak, és pontosan meg tudják határozni az összes érintett szereplő kölcsönös felelősségét. A kormányzat tud ugyan segíteni, de nem mindig képes az egyes állampolgárok szintjén megítélni a helyzetet. Éppen ezért a kormányzatnak nem kellene személyes szinten beavatkoznia, akkor sem, ha a szegények ügyéről van szó. Az előadó óva intett attól, hogy könnyű vagy gyors megoldásokat próbáljunk keresni. Banki szakemberként szerzett 23 éves tapasztalatai alapján ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a tartozások esetén is nagyon fontos a korai beavatkozás az érintettek érdekében. Végezetül hangsúlyozta a szegénységre vonatkozó ismeretek és legjobb gyakorlatok kicserélésének fontosságát, majd biztosította a küldötteket arról, hogy a Régiók Bizottsága minden lehetséges módon hozzá fog járulni a szegénységről folyó európai vitához.

A 4. találkozó képviselője

Paul Rosiers, az előző európai találkozó résztvevője emlékeztette a küldötteket a 4. találkozó néhány fontosabb eredményére. Ehhez magyarázatképpen elmondta, hogy a találkozó központi kérdése akkor a szegénységről kialakult kép volt – hogyan látják az emberek a szegénységben élőket, illetve milyen képet szeretnénk magunkról kialakítani. Arra jutott, hogy még mindig sok a tennivaló az összkép javítása terén. A Jahier úr által említett számokkal kapcsolatban elmondta, hogy sajnálatos, hogy egy ilyen gazdag régióban, mint az Európai Unió, ilyen magasak a szegénység számadatai.

A továbbiakban elmondta, hogy az 5. találkozó előkészületei keretében a küldötteknek kiosztottak egy jelentést a negyedik találkozó után szervezett tevékenységekről. Ez arra a felismerésre vezette őket, hogy bár történt előrehaladás, kis lépéseket, olykor rendkívüli lépéseket is sikerült megtenni, még mindig sok a tennivaló. Hangsúlyozta, hogy a következő két napon újabb lehetőség nyílik a megbeszélésre és a különböző országok képviselőivel való vitára. Bár két nap nem elég, egy kis lépést azért meg lehet tenni. Elmondta, hogy a küldötteket a 4. találkozó után arra biztatták, hogy folytassák a munkát. Az 5. találkozó után szintén tovább kell dolgozni, és az itt elhangzottakat kivétel nélkül gyakorlati tettekre kell átváltani. Hangsúlyozta azonban, hogy a szegénységben élőknek ehhez szükségük lesz a politikusok támogatására, nekik ezért is kell fokozottan figyelniük a küldöttekre. Az itt

elhangzó észrevételeket és a levont következtetéseket a küldötteknek, a politikusoknak és politikai döntéshozóknak egyaránt tovább kell vinniük.

Az előadó hangsúlyozta, hogy az ideai téma, a mindennapi élet problémáinak leküzdése igencsak fontos a szegénységben élők számára. Arról van szó, hogy az embereknek mi mindent kell megtenniük a túlélésért. Rámutatott, hogy az Európai Unió különböző területein készült felmérések a szegénységről tagállamonként igen eltérő eredményeket hozhatnak, éppen ezért nagyon nehéz erről a kérdéstről összefoglaló képet adni. Egyben ez az egyik oka annak, hogy a szegénységben élőkről olykor ennyire negatív kép alakul ki. Elmondta, hogy az emberek a szegénységről egy határérték, a szegénységi küszöb segítségével beszélnek, amelyet a jövedelem alapján számolnak ki, de hangsúlyozta, hogy azt is fontos tudni, hogy mit lehet kezdeni azzal a jövedelemmel, ami jut. Az 5. találkozó előkészítésekor a küldöttek ezért is foglalkoztak ezzel a konkrét kérdéssel – olyan kérdésekkel, mint hogy mennyit kell költeni egy rendes lakásra vagy szálláshelyre, vagy hogy mennyi pénzre van szükség az étkezéshez. Hangsúlyozta, hogy ezeket a kérdéseket nem csak a tudományos szakembereknek kell megvizsgálniuk. A felmérések alapvető fontosságúak, de önmagukban nem adják meg a választ. Ezért remélte, hogy a következő két vitanapon lehetőség lesz néhány kisebb megoldás megosztására. Ez csak az első lépés, ami után számos további lépés következik, amikor a küldöttek már a 6. találkozóra készülnek majd. Hozzátette, hogy a célkitűzés mindig ugyanaz: jobb képet kialakítani a szegénységről, arról, hogy ez nekünk mit jelent, és hogy hogyan küzdünk meg a mindennapi élet problémáival.

Rosiers úr a továbbiakban hangsúlyozta, hogy a megoldások közreadása meglehetősen fontos, mivel európai szinten most folynak a tárgyalások a minimumjövedelemről. A szegénységben élők e tárgyalások részévé kívánnak válni, közreműködésükkel nyomatékosítva többek között, hogy a szegénység nemcsak pénzügyi kérdésekben jelentkezik, hanem például a munkafeltételek vagy az életkörülmények terén is. A jobb életminőséghez valamennyi polgárnak joga van. Azt is hozzátette, hogy a konferencián megjelent küldötteknek bele kell folyniuk ebbe a vitába.

Az előadó azt is hangsúlyozta, hogy az 5. találkozóra fontos pillanatban kerül sor, mivel az új nemzeti integrációs cselekvési tervek szeptemberre esedékesek. Reményét fejezte ki, hogy a konferencián elhangzó vitáknak nagy szerepük lesz az új nemzeti cselekvési tervek egyes prioritásainak kialakításában, a küldöttek által megtárgyalt prioritások pedig a továbbiakban általános érvényre emelkednek majd a nemzeti cselekvési tervekben. Hangsúlyozta, hogy ha a nemzeti integrációs cselekvési tervekben nem veszik figyelembe a szegénységben élők életének valóságát, a tervek tisztán elméleti síkon maradnak. Reményei szerint azonban az új nemzeti integrációs cselekvési tervek hajtóerőt jelentenek majd a társadalmi integráció erősebb jelenlétéhez európai szinten. Erre nagy szükség van, ha 2010-re valóban komoly előrelépést akarunk elérni a szegénység felszámolásában, ami az Európai Unió 2000-ben meghatározott nizzai célkitűzései közül az egyik legfontosabb volt.

3. A MUNKAÉRTEKEZLETEK ÜZENETEI

3.1 A részvétel fontossága

Ha egy mondatban kellene összefoglalni a nyolc munkaértekezlet szerteágazó vitáit, mindenekelőtt egy üzenetet kellene kiemelnünk: alapvető fontosságú, hogy a szegénységben élőket bevonják a mindennapi életükre kiható döntések meghozatalába. Ezt az álláspontot két fő érveléssel támasztották alá. Egyrészt azzal, hogy a szegénységben élőknek joguk van a meghallgatáshoz és a véleményük megbecsüléséhez; ahogy az egyik küldött megfogalmazta: „tiszteletet szeretnénk kapni”. Másodsorban pedig azzal, hogy a szegénységben élők saját életük szakértői – csakis az ő részvételükkel biztosítható a szegénység és a társadalmi kirekesztés megelőzését, illetve megszüntetését célzó, hatékony politika. Ebből következik, hogy a politikai döntéshozóknak európai, nemzeti és helyi szinten egyaránt figyelniük kell és részt kell venniük az érdemi párbeszédben.

A küldöttek természetesen elismerték, hogy a tényleges részvétel és közreműködés nehezen megvalósítható. A valódi részvételhez nyílt, átlátható rendszerek és szolgáltatások kellene. Ez azt jelenti, hogy a szegénységben élőknek meg kell „tanítaniuk” a kormányzatokat, hogyan működjenek együtt velük, és kitartóan el kell magyarázniuk az embereknek, milyen is valójában szegénységben élni. Vagy, ahogy az egyik munkaértekezleten megfogalmazták: „össze kell egyeztetni az igazgatás és a szegénységben élők külön világát”. A részvétel előmozdítása terén ugyanakkor egyre több példát látni a helyes gyakorlatra. Belgiumban például olyan projektet indítottak, amelynek keretében a szegénységben élőket különböző kormányzati közigazgatási egységeknél foglalkoztatják, hogy így növeljék a szolgáltatások hozzáférhetőségét e csoportok számára. A résztvevők külön képzésben részesülnek, hogy a szegénységről szerzett tapasztalataikat professzionális módon tudják alkalmazni. Portugáliában 3 regionális találkozót rendeztek a szegénységben élőknek. Ausztriában a Szociális Biztonsági, Generációs és Fogasztóvédelmi Minisztérium az osztrák EAPN-nel (Armuskonferenz) együttműködésben az idén indította el a „Sichtbar Werden!” („láthatóvá válni”) című találkozót. Írországban projekt indult az aktív állampolgárság támogatására, amelyben kiemelt kérdésként kezelték a szegénységben élők szavazásra biztatását. Franciaország Champagne-Ardenne régiójában támogatták a szegénységben élők európai találkozóira való felkészülést. Bordeaux-ban külön kezdeményezés indult a foglalkoztatáson keresztül történő integráció céljával. Az UNIOPPS (egy nagy francia szociális szövetség) munkacsoportot hozott létre az egészségügyi ágazat részvétele érdekében, ami lehetővé tette a szegénységben élőknek, hogy egészségügyi dolgozókkal találkozzanak. Santa Lucia (Gran Canaria) és a spanyolországi Cordoba települési önkormányzatai kidolgozták a részvételi költségvetések gyakorlatait.

Számos javaslat született a részvétel növelésének módjait illetően. Ezekben különösen hangsúlyozták a források fontos szerepét a politikai döntéshozatalban való részvétel szempontjából, amihez pénzügyi erőforrásokra, időre, hardverre és szoftverre egyaránt szükség van. E tekintetben pozitív példaként említették Portugáliát, ahol a részvételt immár

négy éve a szegénységben élők találkozóihoz szükséges finanszírozás biztosításával teszik lehetővé. Egy másik gyakorlati javaslat egy sor olyan mutató elfogadása volt, amelyekkel az egyes tagállamokban évente lehetne ellenőrizni a részvételt és mérni az előrehaladást. Ezt a folyamatot az EAPN koordinálhatná.

Hangsúlyozták, hogy a részvételnek rendszeresnek kell lennie, és hivatalos státussal és struktúrával kell rendelkeznie. A szegénységben élők európai találkozóját hivatalosan is el kell ismerni és garantálni kell a rendszerességét, hogy ne legyen kiszolgáltatva az elnökség jóindulatának.

3.2 A szegénység és a társadalmi kirekesztés valósága

A szegénység folyamatos küzdelmet jelent

A szegénységgel nagyon nehéz megküzdeni. A megélhetésért, a túlélésért napról napra kell megharcolni, még ha ebben a jól működő általános szociális jóléti rendszer nagy segítséget is jelenthet. A küzdelem nehézségét sokan sokféleképpen indokolták:

Elszigeteltség: Aki szegénységben él, gyakran elszigetelődik, elvágja magát a barátaitól és a családjától. Ez történhet amiatt, hogy az illető elszigetelt vidéki területen lakik, de ugyanígy el lehet szakadni egy városi gettóban élve is. A környéken fennálló nagyarányú bűnözés és vandalizmus miatt az ember esetleg nem merészkedik ki esténként, és végül valóságos rabként él a saját lakásában. A családtagok gyakran egymástól távol laknak. Ezáltal egyre többen élnek zárt ablakok mögött, a szomszédság szociális segítségére pedig már nem lehet számítani. Amint az egyik résztvevő megjegyezte, az ilyen helyzetekben segíthet, ha az egyén valamilyen felekezethez tartozik, ami által legalább valamennyi társasági eseményre lehetősége van.

Elveszítettem a barátaimat, mert nem tudok részt venni a tevékenységeikben; még az önszolgálati csoportokban való részvételhez is pénzre és időre van szükség; nekem se pénzem, se időm nincs arra, hogy részt vegyek a vitákon.

Nem engedhetem meg magamnak a napilapokat vagy a könyveket; a tudományos szakirodalom különösen drága.

A szegénységben élők nem jutnak hozzá úgy az információkhoz, mint a többiek. Néhányan ezért nem tudják, hova fordulhatnak segítségért. Mások még azt sem tudják, hogy lenne lehetőségük segítséget kérni.

Az információ hiánya: A támogatáshoz és a szolgáltatásokhoz való hozzáférést gátolhatja az információhoz való hozzáférés hiánya, illetve ha az ember azt sem tudja, kitől kérdezhetne. Ahogy az egyik küldött fogalmazott: „A rendszer túl bonyolult. Nem tudom, mit hol kell elintéznem”. Néha az is baj, ha túl sok az információ, és abból kell kibogarászni a tényleg szükségeseket.

A digitális szakadék növekedésével néhányan fontos információforrásoktól szakadnak el.

Kielégítetlen alapszükségletek: Gyakran a legalapvetőbb szükségletek, így a rendes lakhatáshoz, az egészségügyi szolgáltatásokhoz és az iskolákhoz való hozzáférés sincs kielégítve. Ez a szegénységnek és a társadalmi kirekesztésnek egyszerre lehet oka és következménye. A rossz vagy leromlott állagú lakás együtt jár a szükséges javítások elmaradásával, a kizsákmányoló háziurakkal, a magas lakbérrel, a zsúfoltsággal, az egészségre káros életkörülményekkel, amelyeken tovább ronthat például az azbesztzennyezés. Mindezek stresszhez és a család felbomlásához vezetnek. Az emberek olykor kénytelenek elköltözni abból a régióból, ahol addig laktak, mert már nem engedhetik meg maguknak. Még ahol van is lakhatási támogatás, a rendszer gyakran túl bonyolult, a szolgálatok pedig lekezelően, érzéketlenül, megbélyegző stílusban bánnak az emberrel. Az állami szolgálatok gyakran túl bürokratikusnak bizonyulnak, ahol túl sok a dokumentáció és nélkülözik a koordinációt.

Kartondobozokban aludtam. Választhattam: ott halok meg az utcán vagy újra kézbe veszem az életemet. Elmentem a szociális szolgálathoz és kértem, hogy segítsenek házat találni. Hihetetlen bürokráciával kellett szembesülnöm. Rengetegszer kellett újra és újra elmondanom a történetemet, és végül évekbe telt, mire házhoz jutottam.

A házaink le vannak pusztulva, mégis csillagászati összegeket fizetünk ki lakbérre, gázra és villanyra. Ha viszont valamit meg kéne javítani, a tanácsstól nem jönnek ki, ehelyett azt mondják, hogy ezek a házak katasztrofálisak, és ők ide be nem teszik a lábukat.

Spanyolországban a turistáknak épített apartmanok hideg időben üresen állnak. Ugyanakkor rengeteg a hajléktalan, akiknek nincs fedél a fejük fölött. Hogyan magyarázzam meg a gyerekeimnek ezt a fajta igazságtalanságot?

Nem tudom megjavíttatni a rossz tévémet.

Rasszizmus és megkülönböztetés: A rasszizmus és a megkülönböztetés tovább mélyíti az elszigeteltséget és a kirekesztettség érzését, és szintén a szegénység egyik okozója. A megkülönböztetés számtalan formában megjelenhet: lehet erőszak és visszaélés, lekezelő szolgáltatás, a lakáshoz való hozzáférés hiánya, munkahelyi megkülönböztetés. A menedékkérők, a migránsok és a menekültek sokszor kétszeresen meg vannak különböztetve. Azt kell tapasztalniuk, hogy a foglalkoztatáshoz, az állami szolgáltatásokhoz és a lakhatáshoz való hozzáférésüket a megkülönböztetés még tovább nehezíti. A sötétebb bőrszín, az idegenül hangzó név vagy az akcentus már elég ok az elutasításra a lakástulajdonosok részéről.

Állást keresek. Tényleg minden tőlem telhetőt megteszek, hogy állást találjak

.... Mit mondhatnék? Dolgozni akarok. Fiatal vagyok. Dolgozni akarok, mert mindennap szembe kell nézmem a szegénységgel. Ki vagyunk téve a megkülönböztetésnek, mert roma származásúak vagyunk.

Szándékosan mondom azt, hogy a fehér gyerek és a sötét gyerek, merthogy így beszélnek rólunk ... Sötétbőrűeknek hívnak minket, pedig mi is a cseh társadalomhoz tartozunk. Ott születtünk. Ott jártunk iskolába.

A források hiánya: Ha valakinek alacsony jövedelemből kell megélnie, nagyon nehéz, kemény lehet az élete, és akár a legalapvetőbb szükségletek terén is nélkülöznie kell, különösen az új tagállamok némelyikében. Ez kiváltképpen igaz az olyan csoportokra, mint a romák és a nyilvántartásokban nem szereplő migránsok. Az alapvető közüzemi szolgáltatások, így a víz, a fűtés és a villany ára folyamatosan emelkedik. Ha az ember egy gazdagabb országban él, talán nem olyan rossz a helyzete, de akkor sem biztos, hogy rendes színvonalon tud élni, és teljes mértékben részt tud venni a társadalomban, vagy éppen a társasági és szabadidős tevékenységekben. Aki szegény, az nem engedheti meg magának az egészséges táplálkozást, az új ruhákat, a nyaralást, hogy kisvendéglőbe, moziba, színházba vagy táncolni menjen, barátokkal találkozzon, gyógyszert vegyen, fogorvoshoz járjon. Ha nincs a közelben szupermarket, a helyi – drágább – kisboltokban kell vásárolnia, így a megélhetési költségei is magasabbak. Állandóan borotvaélen táncol. A családi költségvetést bármilyen nem várt esemény felboríthatja, például egy hosszabb betegség, a tartós fogyasztási cikkek elromlása vagy a munkahely elvesztése. Nincs spórolt pénze vagy tartalékai. Egyik napról a másikra él.

A szükséges erőforrások hiánya előállhat például az alacsony segély miatt, vagy mert az adott személy akár a korából, akár az okmányok hiányából eredően nem jogosult támogatásra, de okozhatja a munkanélküliség, illetve a rosszul fizetett vagy bizonytalan állás is. Az erőforrások hiánya eladósodottsághoz vezethet, aminek olykor további folyománya a kizsákmányolás és a törvénytelen helyzetekbe vagy prostitúcióba kényszerítés.

Csak az olcsó élelmiszereket tudom megvenni; túl drága a zöldség és a gyümölcs a gyerekeknek; a halat nem engedhetem meg magamnak; az „egészséges táplálkozás” nekem túl sokba kerülne.

Nem az a baj, hogy néha elfogy a pénzünk. Az igazi baj az, hogy az egész életünket így éljük le, és a gyerekeink is ebben nőnek fel.

Amikor elmondom az életemet a köztisztviselőknek, mindig nagy részvétellel fogadják, de a szabályok meggátolják a tényleges segítséget.

Ha nincs jövedelmed vagy állásod, vagy legalább minimumjövedelmed, nem

tudod kifizetni a lakbért.

A munkanélküliség miatt nem tudunk semmi szépet megvenni a házba. Nem kérhetünk bankhitelt vagy kölcsönt. Ha nyilvántartott munkanélküli vagy, senki nem fog kölcsönadni neked.

Rossz egészségi állapot: A szegénység és a megkülönböztetés okozta stressz árthat a mentális és a fizikai egészségnek. A nyilvántartásban nem szereplő személyek esetében ezt tovább rontja, hogy (a sürgősségi ellátás kivételével) nem jutnak hozzá az egészségügyi szolgáltatásokhoz. Néhány országban az orvosok és a fogorvosok nem látják el azokat, akik nem tudják kifizetni a gyógyszert, továbbá a gyógyszerek és más gyógyászati termékek ára sokaknak problémát jelent. Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésben a megkülönböztetés szintén előfordulhat.

Erőtlenség: Aki szegénységben él, erőtlennek érzi magát, és úgy érzi, hogy nincs választása, mert nem ő hozza meg az életét befolyásoló döntéseket. Megbélyegzettnek érezheti magát, mintha ő lenne a hibás a helyzetéért. Nagyon kevés reménye marad a jobb életre. Nem tud elköltözni, mert az túl drága lenne, és adósságokba sodorná.

Megalázó, ahogy az emberek rád néznek. Nem vesznek emberszámba.

Évek óta nem látok semmilyen előrelépést. Nincs jövőm.

Egy kicsit Don Quijoténak érzem magam. Sorban vívom a szélmalomharcokat, és lassan semmi reményem nem marad.

Egyre nagyobb a szakadék

A gazdagokat és a szegényeket egyre szélesebb szakadék választja el egymástól. A jövedelmi különbségek is egyre nőnek. Ez nemcsak a dolgozó, illetve a munkaerőpiacon kívül rekedt emberek közötti szakadék növekedésének tulajdonítható, hanem annak is, hogy egyre gyakoribb az olyan alacsony fizetés, amely alkalmatlan arra, hogy az embereket kiemelje a szegénységből. Más területeken is nőnek a különbségek. A közüzemek és a szolgáltatások növekvő privatizációja a díjak emelkedéséhez vezet, így az alacsony jövedelműek egyre nehezebben tudják fizetni, ezért próbálják kevesebbet használni ezeket. Néhányan vagyontal keresnek házak adásvételével, míg másoknak esélyük sincs egy megfizethető lakást találni. A minimálbérek túl alacsonyak a lakásvásárláshoz, a kilakoltatások pedig sűrűsödnek, mert az emberek már nem tudják kifizetni a lakbért. A szociális lakások kiárusítása tovább szűkíti az alacsony jövedelműek választási lehetőségeit. Az egészségügyi szolgáltatások, a gyógyszerek és a fogorvosi szolgáltatások árának emelkedése az alacsony jövedelműek hozzáféréseinek csökkennésével jár. Ha nincs megfizethető tömegközlekedés, az azzal a következménnyel jár, hogy a legszegényebbek kevésbé lesznek mobilisak, ezért kevésbé tudnak részt venni a társadalomban. A társas, kulturális, illetve

sporttevékenységekben való részvétel növekvő költségei tovább korlátozzák a szegénységben élők részvételét.

A rossz, bizonytalan munkahelyek arányának növekedése

A rendes munkához való hozzáférés sokak számára nagyon is korlátozott. A munka gyakran alulfizetett, bizonytalan és messze nem elegendő ahhoz, hogy a szegénységből kiemelje az embereket. A hozzáférést tovább rontja a megkülönböztetés és a rasszizmus, ami a romákat, a menedékkérőket és a nyilvántartásokban nem szereplő migránsokat különösen sújtja, de másokra, köztük az egyedülálló anyákra vagy a fogyatékkal élőkre is kihat. Ez néhányakat szabálytalan vagy törvénytelen munkavállalásra kényszerít. A rendes, színvonalas munkahelyek elérhetőségének figyelembevétele nélkül bevezetett közmunka-intézkedések és a juttatások lefaragásai is kizsákmányoláshoz vezetnek, és alulfizetett állásokba kényszerítik az embereket. Az ilyen intézkedésekben gyakran nem veszik figyelembe, hogy egyesek számára – sajátos nehézségeikből eredően – a munkahely nem valós választási lehetőség. Sokszor nincs elég munkahely, így az álláskeresés nem jelenti azt, hogy az illető könnyedén találni is fog. A gyáripar áttelepítése a leendő tagállamokba és azokon túl új munkanélküliségi kockázatokat teremt, de az áttelepülés célpontjául szolgáló országokban is negatív hatással lehet a szociális színvonalra.

Ha megmondom, hogy ebből az utcából származom, rögtön megkülönböztetésben részesülök az állásinterjún.

Nincs munkám és nincs lakásom. Hogyan alakíthatnám az életemet, ha nincs munkám?

Be kell vallanom, hogy feketén dolgozom, de nem azért teszem, mert szerintem ez így helyes. Tökéletesen tisztában vagyok a következményekkel, de csak így tudok munkához jutni.

A gyermekekért érzett félelem

Sok szülő attól fél, hogy ami felnőtté válása során az ő életéből kimaradt, most gyermekeinek sem adatik meg. Nemcsak az alapvető szükségletek terén elszenvedett hiányról vagy az alapszolgáltatásokhoz való elégtelen hozzáféréstről van itt szó, hanem a szokásos társadalmi, kulturális és szabadidős tevékenységekben való részvétel lehetőségéről is. A szülők sok esetben inkább lemondanak bizonyos szolgáltatásokról, csak hogy ételt és oktatást tudjanak biztosítani a gyermekeik számára.

Az EU-nak tennie kell valamit a gyermekekért. Mi értelme az életemnek, ha jövőt sem tudok adni a gyermekeimnek?

A szegénységben élő gyermekek ügyét én nagyon fontosnak tartom; ez az, amiről igazán beszélünk kell... Nem hagyhatjuk, hogy úgy éljenek, mint mi. Mindent meg kell tennünk, hogy az életüket megkönnyítsük.

A gyermekkori szegénység maga a megkülönböztetés.

Nem tudom meghívni a gyerekeim barátait hozzánk, mert a lakásunk annyira kicsi. Így viszont már az én gyerekeimet se hívják meg. Ezáltal ők is kirekesztetté válnak. Kénytelenek vagyunk elrejtőzve élni.

A gyermekeim nem tudnak részt venni az iskolai sítúrákon vagy külföldi nyelvtanulási heteken. Az egész életen át tartó tanulás nem megfizethető. Nem tudok kulturális tevékenységekre költeni.

A gyermekeim örökölni fogják tőlem a szegénységet.

3.3 Ami a jó élethez kell

Belefáradtunk abba, hogy mondjuk a magunkét, és semmi eredménye sincs. A politika világának el kell köteleznie magát az ügyünk mellett. Fejlődést akarunk látni, eredményeket és konkrét lépéseket. Tudni akarjuk, mit tesz az EU a szegénység problémájának megoldásáért. Nagy erőfeszítésünkbe kerül, hogy idejőjjünk. Vállaljuk a kockázatot, de cserébe elvárjuk, hogy a politikusok vegyenek minket komolyan.

Újra kézbe kell vennünk a demokráciát. Tudnunk kell, hogy jogunk van dühösnek lenni, jogunk van küzdeni az igazságtalanság és a szegénység ellen.

A mindenkit megillető emberi jogok és méltóság

A jó élet legalapvetőbb szükséglete, hogy etnikai származástól, vallástól vagy jogállástól függetlenül tiszteletben tartsák minden ember emberi jogait és méltóságát. Minden egyes személyt, mindenki saját történetét figyelembe kell venni. A kormányzatoknak garantálniuk kell a szociális jogokat. Bár az NGO-k fontos szerepet tölthetnek be, szolgáltatásokat és lehetőségeket biztosíthatnak, a szabályozói szerep a kormányzaté, neki kell garantálnia a megfelelő szociálpolitika működését.

A megfelelő minimumjövedelem

A világ vagyonos részén, ahová az EU is tartozik, minden polgárnak garantálni kell a számlák kifizetéséhez, különösen a rezsi és napi megélhetési költségekhez – az egészséges élelmiszerek vásárlását is beleértve –, valamint a méltó életvitelhez szükséges minimumjövedelmet. Ennek nemcsak az alapvető szükségletekre kellene elegendőnek lennie, de a társadalmi és kulturális életben való részvételre, illetve a személyes fejlődésre is. Ez a munkához való hozzáférés növelésén túl a források igazságosabb elosztását is megköveteli. Valamennyi tagállamnak rendelkeznie kellene megfelelő szintű minimumjövedelem-rendszerrel, védelmet biztosítva azoknak, akik nem tudnak dolgozni. Az összeg meghatározásakor figyelembe kellene venni a

gyermekek igényeinek az életkorral párhuzamos növekedését, illetve a bizonyos személyeket, például a fogyatékkal élőket terhelő járulékos költségeket. A támogatásból nem szabad kizárni a 25 évnél fiatalabbakat. Az ellátások és a minimálbérek szintjét hozzá kell kötni a lakbér- és közüzemi (víz, gáz, villany) költségek emelkedéséhez.

Pénzből van elég, az elosztáson kellene javítanunk

A megkülönböztetés elleni jogszabályok betartatása

Alapvető fontosságúak az erős, szigorúan betartatott megkülönböztetés elleni és esélyegyenlőségi jogszabályok, amelyek mindenki számára garantálják a munkához való jogot és a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést, a nyilvántartásokban nem szereplő migránsokat, a romákat és a fogyatékkal élőket is beleértve. Ezeket a szegénységben élők közötti szolidaritással kell megtámogatni, a politikai szélsőségességgel és a rasszizmussal szemben. Szembe kell fordulni a szélsőjobboldali politikai pártok arra irányuló törekvéseivel, hogy a szegénységben élők különböző csoportjait egymás ellen hangolva ellenségességet keltsenek. Erre jó példát is mutattak Hollandiából, ahol egy női csoportosulás keretében számos kultúra nőtagjai találkoznak. Amint az egyik küldött kifejtette: „ezáltal megismerjük egymást, egymás kultúráját. Ha jobban ismerjük egymást, megtanuljuk megbecsülni a másikat”. Ez azonban nem egyszerű, és a nők közül nincs mindenki hozzászokva ahhoz, hogy saját gondolatokat, saját véleményt alakítson ki – így aztán ők nem jönnek többet. Belgiumban pozitív fejleményként értékelték a rasszizmus elleni törvényt (Moreau-féle törvény), amely a bizonyítás terhét a megkülönböztetés elkövetőjére hárítja. Magyarországon ezen a téren kiemelték a romák szerepeltetését a nemzeti tervben, a megkülönböztetés leküzdését szolgáló állami támogatást és a kormányzat részéről egy olyan struktúra létrehozását, amely garantálja a bizonytalan körülmények között élők jogait, illetve jogsegélyt ad a megkülönböztetés büntetéséhez.

A rendes munkához való hozzáférés

A minőségi munkához való hozzáférés sokak – de nem mindenki – számára a szegénységből kivezető egyik legfontosabb utat jelenti, mivel lehetővé teszi az aktív polgárrá válást. Az ilyen hozzáférést úgy kell támogatni, hogy megfelelő képzési lehetőségekkel, támogató szociális szolgálatokkal és rugalmas jövedelemtámogatási rendszerekkel kötik össze. Törvényi úton kell fellépni azokkal a munkáltatókkal szemben, akik a marginalizált csoportokat a minimálbérnél is kevesebért foglalkoztatják. Ahol képzést biztosítanak, elismert okleveleket kell adni, hogy ezek tényleges második esélyt kínáljanak a felnőtteknek. A képzésnek valódi munkahelyekhez is kell vezetnie, máskülönben csak növeli a frusztrációt. Az emberek foglalkoztatásba való visszavezetésére szolgáló helyes gyakorlatok példaként a lengyelországi Barka Alapítvány által támogatott szociális szövetkezeteket és képzési központokat emelték ki, amelyek támogatást és útmutatást nyújtanak. A másik jó példa Spanyolországból származott: itt az egyik cigányszervezet titkársága kínált képzést a célcsoport érdeklődőinek, ezzel segítve későbbi szakmai beilleszkedésüket. Ugyancsak Spanyolországból említették jó

módszerként a különleges foglalkoztatási központokat, amelyek külön ösztönzőket kapnak az új emberek felvételéhez. Olaszországban Bari Enzitetto körzetében egy közösségi munkakezdeményezést indítottak, középpontban a nők „talpra állásával”, különböző képzési lehetőségek, támogató hálózatok és önszorgító csoportok révén, és ez segítette is a személyes fejlődést, illetve az elhelyezkedést. Máltán a Richmond Alapítvány és a Foglalkoztatási és Képzési Testület közös projektje személyre szabott képzési szolgáltatásokat kíván biztosítani a mentális egészségügyi nehézségekkel rendelkező személyeknek, hogy így biztos foglalkoztatáshoz juttassa őket.

Az Európai Uniónak és a kormányoknak az alacsonyabb munkabérekkel működő országokba áttelepülő cégek problémájával is foglalkoznia kell. Európa nem engedheti meg, hogy a támogatott vállalatok elköltözzenek, ha pedig ez mégis megtörténik, vissza kell igényelni a támogatásokat.

Fedél az ember feje fölött

A rendes, megfizethető lakhatás alapvető fontosságú. Ez a szociális lakásépítésbe való beruházások növelését jelenti. A szociális lakásokat azonban nem szabad a gettókba vagy a rossz környékekre építeni, inkább elszórtan kell elhelyezni. A szociális lakások koncentrációja megbélyegzéshez vezet, és csökkenti az itt élők elhelyezkedési esélyeit.

A kormányoknak ellenőrizniük kell a lakbéreket és felügyelniük kell a kilakoltatásokat. Meg kell adóztatniuk a lakásárak emeléséhez vezető spekulációt, továbbá biztosítaniuk kell, hogy az üres házakat átadják a lakásra szorulóknak. A rossz lakástulajdonosokat meg kell büntetni. A túl alacsony lakhatási támogatásokat reális szintre kell emelni, és segítséget kell adni az alacsony jövedelműeknek, amikor háromhavi lakbért kell kaucióként befizetniük. Az állami lakhatási szolgálatoknak tisztelettudóan kell bánniuk az emberekkel. A szociális szolgálatoknak fejleszteniük kell a megelőző tevékenységet is, hogy a különösen sérülékeny csoportok, így a nők, a bevándorlók, illetve a javítóintézetből vagy széteső családokból kikerülő 18–25 éves fiatalok ne kerüljenek az utcára. A lakások bérbeadását a lakók és a problémás csoportok közötti közvetítő programok segítségével kell elősegíteni.

Egyre sikeresebb intézkedésként említették ezzel kapcsolatban a szociális bérbeadási hivatalok belgiumi rendszerének példáját. Az NGO-k házakat bérelnek ki a magánlakáspiacon, a tulajdonosok felé garanciát vállalnak a havi lakbér megfizetésére és a ház megfelelő karbantartására. Ezeket a házakat adják bérbe azoknak a csoportoknak, akik számára a hozzáférés a magánpiacon nem biztosított. Spanyolországban az elhagyott falvak újraneépítéséből idéztek pozitív példákat; ezekben a falvakban az új lakók sikeres kisvállalkozásokat is indítottak. Dániában a hajléktalanügyi tanácsok 52 menhelyen biztosítanak szociális védelmet – azaz étkezést és szálláshelyet – a rászorulóknak, és segítik őket jogaik érvényesítésében. Luxemburgból a jól működő lakásszövetkezeteket említették példaként, köztük a Lakhatási Alapítványt. Málta esetében a mentális egészségügyi problémákkal rendelkezők támogatott lakhatási rendszerét emelték ki. Ez

olyan személyeknek biztosít szálláshelyet, akik a mentális egészségügyi intézményektől függenek, ugyanakkor nem szorulnak kórházi ellátásra. A mentális problémákkal küzdő személyek e szálláslehetőség segítségével közösségekben élhetnek, ami a visszaesést és az intézményes ellátást egyaránt meggátolja.

Hozzáférés az alapvető szolgáltatásokhoz

Az alapvető szolgáltatásoknak helyben elérhetőnek, korszerűnek és hatékonyaknak kell lenniük. A megbélyegzés elkerülése, illetve a megfelelő színvonal biztosítása érdekében ezeknek egyetemesnek kell lenniük, azaz nem irányulhatnak bizonyos csoportokra. Kevésbé bürokratikus szolgáltatások kellene, és ezek között jobb koordinációra, illetve jobb lakossági tájékoztatásra van szükség. A szolgáltatásnyújtásban dolgozóknak, különösen az ügyfélszolgálati munkatársaknak ugyancsak tiszteletben kell tartaniuk az emberek jogait. Ehhez javítani kell a képzésükön, hogy felül tudjanak emelkedni az előítéleteken. Ebben akár a kirekesztésben élők is közreműködhetnének.

Oktatás: Az esélyegyenlőség az oktatásban ugródeszka az élethez, az egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférés pedig mindenki számára alapvető, az ingyenes felsőoktatást és az új információs és kommunikációs technológiákról szóló képzést is beleértve. Meg kell erősíteni az oktatási rendszereket, és valódi erőfeszítésekkel kell törekedni a szülők bevonására. Az olyan tizenéves anyáknak, akik nem tanulnak tovább, és ezáltal átörökítik a szegénységet gyermekeikre, projekteket kell indítani, hogy ne szoruljanak a perifériára, és legyen jövőjük. Amint egy belga projekt bemutatta, különös erőfeszítésekkel kell törekedni arra, hogy a szülőket rávegyék a gyerekek iskolába járatására, ahelyett hogy magukkal viszik koldulni. Egy másik helyes gyakorlat spanyolországi példájában cigány fiatalok közép- és felsőfokú oktatását támogatták. Az Alapítvány a Cigányságért titkársága (FSG) egyrészt gazdasági téren segítette a közép- vagy felsőfokú tanulmányokat folytató cigány diákokat, másrészt részvételi találkozót is szervezett a cigány diákok, a cigány családok, a tanárok és a közigazgatás képviselőinek közreműködésével.

Egészségügyi ellátás: Mindenki számára hozzáférést kell biztosítani az alapvető egészségügyi szolgáltatásokhoz, a fogászati szolgáltatásokat is beleértve, és – esetleg minimumszabványok létrehozása útján – foglalkozni kell az EU területén jelenleg igen kiterjedt egyenlenségekkel. Gátat kell vetni az orvoshoz való bejelentkezésben alkalmazott megkülönböztetésnek az olyan csoportokkal szemben, mint például a hajléktalanok. Ki kell terjeszteni az egészséges életmódra nevelést, a prevenciós kampányokat és az egészséges táplálkozáshoz való hozzáférést. Az alternatív gyógyászati ellátás visszatérítéseit összehangoltabbá kell tenni az Unió egész területén. Itt a helyes gyakorlatok példái között néhány ingyenes szolgáltatást említettek Andalúziából, köztük a gyermekek ingyenes fogászati ellátását. Mindazonáltal az ingyenes szolgáltatások körét bővíteni kellene.

Gyermekfelügyelet: A megfizethető gyermekfelügyelethez való hozzáférés fontos egyrészt a társadalmi életben való részvételhez, másrészt a

munkavállaláshoz, de a gyermekek fejlődése szempontjából sem elhanyagolható. Svédországból helyes gyakorlatként említették a munkanélküliek számára biztosított ingyenes gyermekfelügyeletet. Szintén a jó példák között szerepelt a spanyolországi Cordobában megnyitott Casas Nana: ez az esélyegyenlőségi hivatal új, a település támogatásával létrejött szolgálata, amely azokat az anyákat kívánja támogatni, akik kisgyermekük miatt nem tudnak elhelyezkedni, vállalkozást indítani vagy oktatásban részt venni. A megfizethető áron biztosított gyermekfelügyelet révén a szolgálat segíti az anyákat a munka és a családi élet összeegyeztetésében.

Közlekedés: Az ingyenes vagy olcsó tömegközlekedéshez való hozzáférés alapvető fontosságú a társadalmi elszigetelődés megelőzésében, a barátokkal és rokonokkal való kapcsolattartásban és az álláslehetőségekhez való hozzáférés tekintetében. A vidéki területeken speciális kezdeményezésekkel kell biztosítani, hogy az elszigetelt térségekben élőknek is elérhető legyen a közlekedés. Helyes gyakorlatként ezen a téren az írországi vidéki közlekedési rendszert és az idősek számára ingyenes tömegközlekedést említették. Spanyolországban pedig Vitoria városának önkormányzata ingyenes utazási igazolvánnyal segíti azokat a rászorulókat, akik legalább hat hónapja egy NGO védelme alá tartoznak.

Szociális szolgáltatások: A szegénységgel szemben a túlélésért folytatott harcban az egyéneknek és a családoknak egyaránt szükségük van támogatásra. E tekintetben kiemelték mind a hivatalos, mind a nem kormányzati szervezetként működő szociális szolgálatok által betöltött fontos szerepet. A szociális szolgálatok hálózata azonban sok országban megerősítésre és jobb finanszírozásra vár. Emellett a szociális szolgálatoknak a szabványválaszok helyett jobban kellene figyelniük az egyének igényeire. A jó gyakorlat példaként a norvégiai Robin Hood házat és a Portugáliában működő szociális támogatási központokat említették.

Kultúra, sport és szabadidő: A jó minőségű életnek elengedhetetlenül szükséges eleme a megfizethető kulturális és alkotó tevékenységekben, illetve szabadidős és sporttevékenységekben való részvétel lehetősége. Mégis túl gyakran tapasztalható, hogy tiszteletlenül bánnak az emberek kultúrájával, és nem támogatják az önkifejezést. A szabadidőre és a pihenésre való jog éppolyan jog, mint az alapvető szükségletekre való jog. Ahhoz, hogy az embereket bevonjuk a kulturális tevékenységekbe, több tudatosságnövelő összejövetelre lenne szükség, a kulturális tevékenységek terén pedig nagyobb decentralizációra, hogy ezek ne csak a nagyvárosi területeken legyenek elérhetőek. Az is elhangzott, hogy az emberek lakókörnyezetében több pihenési célú közterület kellene, illetve több, jobban karbantartott és takarított parkra és zöldterületre lenne szükség.

A jó gyakorlat példái között említették a franciaországi múzeumokhoz, könyvtárakhoz és egyetemekhez biztosított hozzáférést, Bécsben a Kulturpass-t, illetve Linzben az Aktivpass-t, amelyek egyes színházakhoz adnak hozzáférést a szegények számára. Csehországban a brnói egyetemen külön tanszék támogatja a roma diákok oktatását, az általános iskolai szinttől egészen az egyetemig. Helyes gyakorlatként említették még Belgiumban a

francia közösségben és a brüsszeli francia közösségben kiosztott kultúrcsekkeket, illetve a flamand közösségben a kulturális részvétel céljára biztosított támogatásokat.

Az információhoz való hozzáférés

A jogokra, szolgáltatásokra és lehetőségekre vonatkozó, fontos és érthető információkhoz való hozzáférés létfontosságú a túléléshez és a független életvitelhez. Kiemelték az információszolgáltatásban és az információs társadalomhoz való hozzáférés biztosításában gyakran az önkéntes szervezetek által betöltött fontos szerepet. Az állami tájékoztató szolgálatok ugyancsak fontosak lehetnek, és a hozzáférés biztosításában az internetes könyvtárak és internetkávézók is egyre jelentősebb szerepet játszanak. Fontos, hogy a számítógép-használathoz kapcsolódóan minél több képzési lehetőség álljon rendelkezésre, az idősek számára is.

Támogató hálózatok

A szegénységben élő családot körülvevő kapcsolati hálózatok nagyon fontosak tudnak lenni, amennyiben segítenek megbirkózni a helyzettel. Az ilyen hálózatokba tartozhatnak a szülők, a nagyszülők, vagy akár a szomszédok is. Az ilyen kapcsolatok szívességből, a kölcsönös odafigyelés alapján működnek, helyettesítve azokat a szolgáltatásokat, amelyeket az érintettek nem tudnak megvenni.

Most három hétig sehova nem tudok elmenni, mert a szomszédasszony elutazik, és nincs kire hagyni a gyerekeimet. Nagy szerencsém van vele. Harminc éve vagyunk szomszédok. Ez már bizalmasabb viszony egy rokoni kapcsolatnál... Még azt is mindennap megkérdezi, hogy ettem-e már valamit.

3.4 A társadalmi integrációs folyamat megerősítése

Jobb nemzeti integrációs cselekvési tervek kellene

Nagyobb részvétel: Ki kell terjeszteni és el kell mélyíteni a szegénységben élők és az őket képviselő NGO-k részvételét a társadalmi integrációról szóló új nemzeti cselekvési tervek előkészítésében, továbbá a végrehajtásukban és az ellenőrzésükben is. E tekintetben tovább kell lépni a nyilvános üléseken, az összeállításban és a tárgyalásban való tényleges részvétel felé. A nemzeti cselekvési tervekben határozott hangsúlyt kell helyezni az arra irányuló befektetésekre, hogy az embereket képessé tegyék a saját életük kézben tartására.

E téren több országból, például Lengyelországból, az Egyesült Királyságból és Görögországból is mutattak pozitív példákat az NGO-knak az integrációs NAP-k összeállításába való bevonására. Azt javasolták, hogy a hatékony jövőbeli részvétel erősítése érdekében a NAP-k összeállításáért felelős köztisztviselőknek tartsanak képzéseket a részvételi technikákról.

Célirányosabb terveket: A tervek gyakran túl homályosak és nehezen érthetőek. A következő nemzeti integrációs cselekvési terveknek konkrétabbnak, célirányosabbnak kell lenniük, specifikus kötelezettségvállalásokkal, hogy ezáltal hatékonyabbak legyenek a korábbi NAP-knél. Az embereknek hinniük kell abban, hogy valódi eredményeket fognak elérni.

Érthetőség: A jövőben jobban kell törekedni arra, hogy az integrációs NAP-k az utca embere számára is olvashatóak és érthetőek legyenek. A terveket világos, hétköznapi nyelven kell megfogalmazni, szakzsargonoktól mentesen, és az olvasás megkönnyítése érdekében nagyobb betűmérettel kell szedni.

Teljes rendszer: Az NAP-k előkészítésében az egész politikai rendszernek részt kell vennie, és a tervben a különböző szakpolitikai területeknek össze kell kapcsolódniuk. Nem olyan szemléletre van szükség, ami a vészhelyzeteket próbálja orvosolni, hanem integrált politikák sorára, amely támogatni tudja a jogokhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára.

Túllépni az aktivizáláson: Az NAP-kben a jó élethez szükséges tényezők teljes körét figyelembe kell venni, és nem szabad csak az aktivizáló intézkedésekre összpontosítani. A kiemelt kérdések között említették különösen a szociális védelemhez és a rendes lakhatáshoz való hozzáférést.

A romák előnyben részesítése: Az NAP-kben kiemelt figyelmet kell fordítani a romák által tapasztalt megkülönböztetésre, és külön figyelni kell arra, hogy támogassák őket a foglalkoztatáshoz és rendes lakhatáshoz való hozzájutásban.

Fontos a megelőzés: Hangsúlyozták, hogy az NAP-kben nemcsak a fennálló helyzetekkel kell foglalkozni, hanem arra is ügyelni kell, hogy megállítsák az emberek kirekesztődését. Az NAP-keket nem szabad a már bekövetkezett károkat helyreállító, jótékonyági-jóléti rendszermaradványnak tekinteni, ehelyett az állampolgári jogok biztosításáról kell szólniuk, amelyek garantálják minden ember sérthetetlen jogait és méltóságát. A megelőzéssel kapcsolatban külön figyelni kell a sérülékenység új formáira, például azokra a fiatalokra, akik nem találnak lakást, az elvált emberekre, a nyugdíjasokra, illetve annak megelőzésére, hogy a speciális igényekkel rendelkező gyermekek szegénységben nevelkedjenek.

Foglalkozni kell a privatizációval: Az NAP-kben figyelembe kell venni a közüzemek (pl. víz, gáz, villany) privatizációjának hatásait.

Ellenőrzés és értékelés: Meg kell erősíteni a folyamatos ellenőrzést és annak értékelését, hogy mi történt ténylegesen az NAP-eknek köszönhetően. Az ellenőrzésbe a szegénységben élőket is be kell vonni, és az EAPN-nek ki kell kérnie a véleményüket az NAP-ekre adott válaszához.

Általános érvényesítés az EU politikáiban

A jövőben a társadalmi integrációs célkitűzéseket az EU politikai döntéshozatalának valamennyi területén érvényesíteni kell. Ebbe beletartozik a gazdasági és foglalkoztatási politika, de más területek, így a kultúra és a közlekedés is.

A tapasztalatcsere és a tanulás ösztönzése

A tanulás és a helyes gyakorlatok cseréjének lehetőségei nagyon hasznosak. Az ilyen cserék támogatását a továbbiakban is az európai társadalmi integrációs folyamat fontos részének kell tekinteni. A munkaértekezletek során a helyes gyakorlatok számos példáját megemlítették, amelyek közül csak néhány szerepel ebben a jelentésben. Ezek alapján körvonalazódott néhány gyakorlati javaslat arra nézve, hogy a helyes gyakorlat példáinak keresésekor mire érdemes figyelni. A helyes gyakorlat legfőbb jellemzőinek tekinthetők a következők:

- háttértámogatását egy jól felépített, hosszú távra szóló, megfelelően finanszírozott törvény biztosítja, amelyet végre is hajtatnak;
- támogatja a szereplők és az NGO-k közötti jó partnerségeket;
- támogatja a részvételi kultúrát;
- ösztönzi az érintett intézmények és a szegénységben élők közötti szolidaritást, illetve a lakosság egésze és a szegénységben élők közötti szolidaritást, és azt a felismerést, hogy az én jólétem része a te jólétednek, a te jóléted pedig az enyémnek.

3.5 Az elkövetkező találkozók címe

A találkozó címében meg kell hagyni a „szegénység” szót. Nem tehetjük meg, hogy rosszul felfogott szégyenérzetből kicsempésszük a szegénységet. Igazságtalanság, hogy van szegénység, és vannak szegénységben élők, akik azonban nem bűnösök saját szegénységükért.

Nevén kell nevezni a dolgokat. A gazdagokat sem fogjuk másként hívni. Miért kellene szépítenünk azt, ami az életben nagyon konkrét és nagyon is valóságos?

Teljesen mindegy, hogy ezt hogy nevezzük, mindenképpen vannak emberek, akik szegénységben élnek.

A szegénység igazságtalanság... a szegénység értelmezése határozza meg, hogy az emberek megbélyegzőnek érzik-e a szegénység kifejezést.

Néhányan megbélyegzőnek érezték a találkozók címét – a „Szegénységben és társadalmi kirekesztésben élők európai találkozója” –, és más megoldásokat javasoltak. Általánosabb volt azonban az a nézet, hogy a címben mindenképpen meg kell tartani a „szegénység” szót, lévén ez igen erőteljes, hatásos kifejezés. Láthatóvá kell tenni az európai szegénységet. Néhányan nyomatékosították, hogy az üléseken továbbra is a tisztségviselők

és a szegénységben élők közötti párbeszédre kell hogy legyen a hangsúly. Ha a címből kitűnik, hogy ez áll a középpontban, akkor maradjon így. Azt is felvetették, hogy talán ideje lenne az európai találkozók hangsúlyát úgy módosítani, hogy itt a szegénység felszámolására irányuló intézkedéseket és tevékenységeket végző személyek ülnek össze.

4. VITA A BIZOTTSÁGGAL

A munkaértekezleten elhangzott főbb vitapontok és következtetések bemutatását követően vitát rendeztek a küldöttek és egy bizottság között. A bizottságban az Európai Bizottság (Jérôme Vignon), a Szociális Védelmi Bizottság (Elise Willame), az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (Nicole Prud'homme) és az EAPN (Letizia Cesarini Sforza) képviselői foglaltak helyet. Az egyes munkaértekezleteken jelentkező önkéntesek 8 kérdést intéztek a bizottsághoz; ezekről a munkaértekezleteken lezajlott viták eredményeképpen állapodtak meg. Ezután a közönség tagjai további kérdéseket, észrevételeket és nyilatkozatokat tehetek.

Minimumjövedelem

Mivel tudná az Európai Bizottság a minimumjövedelem-rendszerrel nem rendelkező tagállamokat a rendszer létrehozására, illetve ahol van ilyen rendszer, annak javítására ösztönözni? Mit jelent a „rugbiztonság”, és hogyan érvényesíthető azokban az országokban, ahol nincs minimálbér vagy minimumjövedelem-rendszer?

Jérôme Vignon válaszát megelőzően elmondta, hogy mennyire nagy hatással voltak rá a küldöttek által bemutatott plakátok, illetve a munkaértekezleten elhangzott jelentés. Hozzátette, hogy az itt szereplő tömény információ megemésztése időbe fog telni.

A minimumjövedelemmel kapcsolatban kifejtette, hogy az Európai Uniónak és valamennyi intézményének rendelkezésére áll egy eszköz, mivel az Európai Szerződés előírja az olyan törvények megszavazásának lehetőségét, amelyek biztosítanak az alapszükségleteket kielégítő minimumjövedelem-rendszer bevezetését azok számára, akik a munkaerőpiactól távolabb kerülnek. A Bizottság 2006. februárban újból elindította kezdeményezését ennek az alapjövedelemnek a kérdésében, amely tekintetében a tárgyalások az elmúlt öt évben nem mozdultak ki a holtpontról. Az első szakasz egy konzultációs folyamat, amely valószínűleg azzal fog zárulni, hogy az Európai Bizottság új kezdeményezést tesz ezen a területen. Hangsúlyozta azonban, hogy ez bonyolult folyamat, és széles körű egyeztetésekre van szükség, mielőtt a Bizottság jogalkotási javaslatot tehetne.

Kifejtette, hogy a konzultációs dokumentumban a Bizottság valamennyi tagállamot – a minimumjövedelem-rendszerrel már rendelkezőket, illetve ilyenekkel nem rendelkezőket egyaránt – arra kérte, hogy foglalkozzanak közvetlenül egy olyan igazságos minimumjövedelem-rendszer létrehozásának kérdésével, amely választ adna a jelzett aggodalmakra. Az ilyen rendszereknek tiszteletben kellene tartaniuk a Bizottság által rögzített meghatározást, amelyben három alapvető feltételt jelöltek meg. Először is, a minimumjövedelmet kellően magas szinten kellene rögzíteni ahhoz, hogy rendes életszínvonalat biztosítson, és ezáltal eleget tegyen az emberek jogainak. A rendszert nem szabad feltételekhez kötni. A minimumjövedelem-rendszer annak garantálására szolgál, hogy az egyén rendesen tudjon élni. A második feltétel azt mondja ki, hogy fontos azon

személyek munkához segítése, akiknek esélyük van az állástalálásra. A minimumjövedelem biztosítását ilyenformán össze lehetne kötni olyan aktivizáló intézkedésekkel, amelyek révén növelik a személy lehetőségeit rendszeres állás találására. Harmadsorban pedig a minimumjövedelem-rendszernek megfelelő helyet és szerepet kell kapnia a szociális szolgáltatásoknak a munkaértekezlet jelentéseiben említett területek (így a lakhatás, egészségügy, közlekedés, egész életen át tartó tanulás, kultúra és sport) mindegyikére kiterjedő, hatékony rendszerében. Hangsúlyozta, hogy e három, a Bizottság munkaanyagában foglalt alapelv alapvető fontosságú ahhoz, hogy az emberek jól élhessenek, teljes jogú polgárként teljes mértékben részt vehessenek a társadalomban és hozzájussanak a szolgáltatásokhoz.

A jelenlegi konzultáció várható kimenetelét illetően elmondta, hogy amennyiben az összes szereplő egyetért abban, hogy a szóbeli ösztönzők nem elegendők, és a nyílt koordináció módszere a szociális védelem és a társadalmi integráció területén nem elégséges ahhoz, hogy megfelelő minimumjövedelmet garantáljon mindenki számára, és hogy ezért szükség van az összes tagállamra vonatkozó minimumkövetelmény rögzítésére, akkor a Bizottság jogalkotási javaslatot fog benyújtani. Ennek alapja a Szerződés 137. cikkének H záradéka lesz. Erről a tagállamok többségi szavazással fognak határozni. Az Európai Uniónak ilyenformán lehetősége van arra, hogy jogi alapot teremtsen a társadalmi igazságosság és az újraelosztás számára az Unióban.

Vignon úr a továbbiakban arra figyelmeztette a küldötteket, hogy ennek az eredménynek néhányan talán nem fognak örülni. Ezzel a kérdéssel kapcsolatban nem mindenki viszonyult kedvezően az EU-szintű megközelítéshez, és többen is hangsúlyozták a szubszidiaritás elvét, illetve azt, hogy az alapjövedelem-rendszernek belső nemzeti eljárásból kellene erednie. A minimumjövedelem-rendszerrel jelenleg nem rendelkező országok közül néhányan arra is rámutattak, hogy egy ilyen rendszer bevezetését nagyon költségesnek találnák. Néhány állam azzal érvelt, hogy a szűkös erőforrások elköltéséhez vannak ennél sürgetőbb prioritásaik is, köztük az egészségügy és a szociális szolgáltatások. Vignon úr ezzel szemben azt nyilatkozta, hogy a Bizottság erre azt fogja válaszolni, hogy a társadalmi igazságosság nem csak a szociális terület számára fontos. Az Európai Unió a gazdasági ügyekben már rendelkezik hatáskörrel, és a költségvetési hiányokat illetően az adórendszerekkel kapcsolatban is. Ha az Európai Bizottság azt kéri a tagállamoktól, hogy tegyenek eleget néhány költségvetési szabálynak, miért ne kérhetné egyben azt is, hogy a költségvetési tárgyalásaikban irányozzanak elő egy ilyen alaprendszert, mint a minimumjövedelem-rendszer. Ezt a tagállamok költségvetési és szociális napirendjének élén álló prioritássá lehetne emelni. Beszédét azzal a konklúzióval zárta, hogy a Bizottság kellően ésszerű javaslatokat terjesztett elő ezen a területen, és ezek összhangban vannak a konferencián tett megállapításokkal.

Az integrációra vonatkozó nemzeti cselekvési tervek

Mit tehetne a Bizottság, illetve mit tehetnének a tagállamok, hogy növeljék a szegénységben élők részvételét a nemzeti cselekvési tervek előkészítésében? A jövőre szóló NAP-k elég célirányosak és hatékonyak lesznek ahhoz, hogy biztosítsák az átfogó cél elérését, azaz a döntő előrelépést a szegénység és a társadalmi kirekesztés felszámolása terén 2010-ig?

A kérdésre válaszolva Elise Willame hangsúlyozta, hogy az új közös célkitűzésekben, akárcsak az eredeti nizzai célkitűzésekben, nyomatékosították a részvétel megerősítésének fontosságát, mint a nagyobb fokú társadalmi kohézió elősegítésének alapfeltételét. Elismerte ugyanakkor, hogy a részvétel mértéke tagállamonként igen eltérő. Ehhez kapcsolódva elmondta, hogy az 5. találkozáson megjelent tagállami küldöttek nagy száma a bizonyosság arra, hogy a szegénységben élők részvételének további növelésére van hajlandóság. Kihívást jelent azonban a szegénységben élők által érzett igényeket meghallgatva, a felsorakoztatott igényekre szabott politikát tervezni. A részvétel tehát nem egyszerű kérdés. Időbe telik, mire a tisztségviselőket kiképezik a szegénységben élők igényeinek meghallgatására és ezen igények politikai szintre emelésére. Arra is figyelmeztette a küldötteket, hogy a következő NAP-k esetében nem szabad elvárniuk a maximális szintű részvételt, de elmondása szerint legalább haladunk, és egyre javul az odafigyelésre való képességünk. Ugyancsak sikerült javítanunk a tagállamok és a kormányaik részéről az érzett igényekre való reagálás mértékén.

A továbbiakban hangsúlyozta, hogy a kormányzatokat arra kérték, legyenek sokkal konkrétabbak a következő NAP-kben, hozzáteve, hogy természetesen minél nagyobb arányú a részvétel, annál nagyobb eséllyel terjesztenek elő konkrét javaslatokat. Azt is hozzátette, miszerint ragaszkodtunk hozzá, hogy a konkrét javaslatokat néhány mutatóval és értékelési mechanizmussal egészítsék ki, hogy a javaslatok nyomon követését és ellenőrzését el lehessen végezni. Kiemelte ezzel kapcsolatban, hogy a társadalmi integrációs politikák jobb integrációja és általános érvényesítése minden téren jobb előrehaladást fog hozni.

Letizia Cesarini Sforza hangsúlyozta, hogy az NAP-kben most kell részt venni, mivel a következő két hónapban kerül sor az országos ülésekre. Arra buzdította a küldötteket, hogy fogjanak össze másokkal, például a szakszervezetekkel, és őket is biztassák a részvételre. Ahhoz, hogy a küldötteket komolyan vegyék, jól szervezeten kell fellépniük, és össze kell állítaniuk egy iratanyagot, amelyet bemutatnak az NAP-k elkészítéséért felelős nemzeti hatóságoknak.

Ipari áttelepülés

Mit tehet az Európai Bizottság a másik országokba, például a leendő tagállamokba áttelepülő gyárak ügyében, ha ez valójában mind a mostani, mind a leendő tagállamokban szegénységhez vezet?

Nicole Prud'homme elmondta, hogy ez a kérdés komolyan foglalkoztatja a Gazdasági és Szociális Bizottságot, ezért kiemelten kezeli az említett

veszélyeket. A munkanélküliség és a szegénység közötti összefüggés kritikus jelentőségű; az EGSZB erre több véleményében is felhívta a figyelmet, és javaslatokat terjesztett elő a foglalkoztatás újbóli fellendítésére, és ezáltal a szegénység csökkentésének elősegítésére.

Jérôme Vignon elismerte, hogy az egyik tagállamban felszámolt, majd a másik tagállamba vagy tagjelölt országba átköltöző munkahelyek ügye nagyon is fontos, ugyanakkor kicsit sem könnyű kérdés. A Bizottság azonban valamit azért tehet ez ügyben. Először is, ha a Bizottság forrást biztosít az Európai Szociális Alapból egy vállalat részére, hogy egy adott régióban fejlessze a gazdasági tevékenységet, és e források kedvezményezettje az áttelepülés mellett határoz, a Bizottság kérheti a kapott összegek visszatérítését. Ez visszatárhhatja a cégeket az áttelepüléstől. Másodsorban pedig a 2007–2013-ra szóló pénzügyi tervben az Európai Bizottság elkülönített valamennyi pénzt a „Globalizációs Alapra”, amelyet abban az esetben lehetne felhasználni, ha egy cég áttelepülése miatt bocsátják el az embereket. Európai szinten létezik tehát egy új lehetőség a relokáció hatásaitól sújtott területek megsegítésére. Figyelmeztetett ugyanakkor, hogy a Bizottság nem tud beleavatkozni a szabadabb kereskedelem és a munkavállalók szabad mozgása felé mutató jelenlegi tendenciába. Másrészt a Bizottság az Európai Szociális Alapon keresztül fel tud lépni. Dolgozhat emellett a „rugbiztonság” fejlesztésén, hogy biztosítsa, hogy az állásukat elvesztő munkavállalók ne szegényedjenek el. Ezzel kapcsolatban Vignon úr elismerte, hogy még messze járunk e célkitűzés megvalósulásától. A Bizottság ezért fokozni kívánja a biztonságot, beleértve a minimumjövedelem és a minimálbér emelését és az egyéneknek szóló segítségnyújtás javítását. Egyre többen ismerik fel, hogy egy olyan világban, ahol nagyobb a mobilitás a foglalkoztatásban, a munkavállalók számára is magasabb szintű biztonságot kell nyújtani. Ez a foglalkoztatási miniszterek után az Európai Uniónak és pénzügyminisztereinek is kiemelt célkitűzésévé vált.

Megkülönböztetésmentesség és támogatás a romák számára

Hogyan lehetne szorosabbra fűzni a társadalmi integrációs politikák és a megkülönböztetés elleni politikák közötti kapcsolatokat, konkrétan a roma népességgel szembeni megkülönböztetés esetében, és hogyan lehet biztosítani a megkülönböztetés elleni politikák végrehajtását?

Mielőtt a bizottság reagált volna erre a kérdésre, a Csehországból érkezett roma küldöttek egyike részletesebben is kifejtette ezt a kérdést a munkaértekezletén tárgyaltnak megfelelően. Konkrétan a romák alkalmazására szóló kvóták bevezetésének lehetőségét vetette fel, például a jogi, szociális és gazdasági területen. A romák ezáltal képviselni tudnák az ezekről a kérdésekről alkotott véleményüket, és ezt jelezhetnék a döntéshozók felé. A küldött a továbbiakban a megkülönböztetést illetően kiemelte, hogy a politikai döntéshozóknak nem szabadna figyelembe venniük a bőrszint, ez azonban mégis sokszor megtörténik. Hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a romákat bevonják a párbeszédbe és a döntéshozatali folyamatokba, és mindez nyíltan történjen, hogy le lehessen küzdeni a megkülönböztetés veszélyét. Felvetette a rejtett

kamerák használatának lehetőségét, ami által a romák bizonyítani tudnák, hogy roma voltak miatt nem alkalmazzák őket. A romák úgy érzik, hogy semmilyen jogi védelemben nem részesülnek, és amikor a munkáltatók megkülönböztetést alkalmaznak velük szemben, a bíróság nem hisz a szavuknak. A jogi rendszeren való átfutás rengeteg időbe telik, ezért nem látnak semmilyen megoldást.

Nicole Prud'homme nyomatékosította, hogy a megkülönböztetés kérdése nem kizárólag a romák ügye, valójában országaink valamennyi kisebbségét érinti. A nemek szerinti megkülönböztetéssel szintén foglalkozni kell. A kvóták használatát illetően úgy nyilatkozott, hogy ez továbbra is vitatott kérdés, és egyelőre nem sikerült egyhangú álláspontot kialakítani. Nem állapodtak meg például arról sem, hogy használjanak-e kvótákat a nők foglalkoztatási részvételének növelése érdekében. Maga sem tudja, hogy a kvóták kérdéséről lehet-e európai szintű megállapodásra jutni, függetlenül attól, hogy az etnikai vagy a nem szerinti kisebbségekre vonatkoznának.

Jérôme Vignon elmondta, hogy az Európai Bizottság fontos szerepet tölt be ezen a területen. Az etnikai és a faji megkülönböztetésről máris nagyon erős jogszabályok vannak érvényben. Jövőre lesz az Esélyegyenlőség Európai Éve, ami ugyancsak reflektorfénybe vonja majd ezt a kérdést. Ez az alkalom lehetőséget ad a megkülönböztetés elleni jogszabályok aktuális helyzetének újraértékelésére. A rejtett kamerák használatával kapcsolatban – ami azt jelenti, hogy a megkülönböztetés elszenvedőjének kellene bizonyítékot szolgáltatnia – azt mondta, hogy erre nem lenne szükség, ha a meglévő megkülönböztetés elleni jogszabályokat végrehajtanák. E jogszabályok értelmében ugyanis a bizonyítás terhe a megkülönböztetéssel vádolt személyre hárul. A kérdés az, hogy a jogszabályokat végrehajtják-e, illetve hogy a Bizottság mivel tudná segíteni a tagállamokat az e területen való fellépésben. Felhívta a figyelmet a társadalmi kirekesztéssel foglalkozó közösségi cselekvési program keretében elvégzett felmérés eredményeire, miszerint a megkülönböztetés problémájának megoldásához három dologra van szükség: erős jogszabályra, az érintetteket támogató célzott intézkedésekre, valamint a különböző politikai területeket átfogó támogató intézkedésekre, amilyen például a minimumjövedelem. Hangsúlyozta, hogy a Szociális Alap révén vannak eszközök e három eszköz végrehajtására, amennyiben a tagállamok úgy döntenek, hogy ezt a lehetőségeikhez mérten kihasználják ezen a területen.

Letizia Cesarini Sforza egyetértett a Jérôme Vignon által javasolt három eszköz koncepciójával, de úgy vélte, hogy ezen túl egy negyedik elemre is szükség van. A lakosság egészében tudatosítani kell, hogy milyen folyamatok zajlanak. Ezért szükség van a jól informáltságra is, hogy tájékoztatni lehessen az embereket arról, mi történik jelenleg az Európában élő roma népességgel.

Az ezt követő plenáris ülésen az egyik belgiumi küldött hangsúlyozta, hogy amennyiben a megkülönböztetés leküzdése és a migránsok helyzetének

javítása érdekében kvótákat vezetnének be, ezt csak rövid távon kellene alkalmazni, hogy a társadalomnak időt adjanak, amíg megszokja az idegenek és a romák befogadását, a migránsok pedig lehetőséget kapjanak a társadalom egészébe való beilleszkedésre. A kvóták azonban csak rövid távú intézkedésként alkalmazhatók, mivel utóbb ezek is megkülönböztetővé válhatnak. Elmondta, hogy a társadalom öregedése folytán a migránsok számára lehetőség nyílik a beilleszkedésre, de ehhez a tagállamoknak fel kell készülniük a bevándorlásra, és megfelelő politikával kell rendelkezniük a befogadó társadalom támogatására és a kultúrák békés együttélésének ösztönzésére. Hangsúlyozta, hogy törekednünk kell a kirekesztés, a rasszizmus és az idegengyűlölet kizárására. Ezt követően felhívta a küldöttek figyelmét az egy nappal korábban Antwerpenben történt rasszista indítékú gyilkosságra, amelynek áldozata egy afrikai származású két éves gyermek és egy asszony volt – mindkettőjüket lelőtték. A küldöttek egy perces néma felállással fejezték ki az áldozatok iránti szolidaritásukat.

A plenáris ülés végén a német küldöttség egy képviselője munkatársai nevében felszólalva ismételten előhozta a rasszizmus és a megkülönböztetés kérdését. Azzal a kéréssel fordult a küldöttekhez, hogy hozzájuk csatlakozva együtt álljanak ellen minden olyan törekvésnek, amely a meglévő problémákat, így a munkanélküliséget, a bizonytalan lakáskörülményeket, a szegénységet és a társadalmi kirekesztést a nacionalizmus, a rasszizmus és az idegengyűlölet előmozdítására, a gyűlölet, a kirekesztés és az erőszak népszerűsítésére próbálja felhasználni. Hangsúlyozta, hogy az ilyen problémák szenvedő alanyait valamennyi tagállamnak támogatnia kell. Joguk van a létezéshez és emberi méltóságuk tiszteletben tartásához, valamint az életkörülményeik javítását célzó segítséghez.

A döntéshozóknak és a politikusoknak nem szabadna a bőrünk színét nézniük. El kellene fogadtatniuk az embereket, bőrszínre való tekintet nélkül. De a valóságban ez nincs így.

Olykor úgy érzi az ember, hogy még az állatokat is jobban védik, mert aki megver egy kutyát, azt elítélik, akár még börtönbe is zárják, ezzel szemben, aki egy embert ver, azt egyáltalán nem biztos, hogy minden esetben büntetik.... Úgy érzem, hogy a kutyákat is többre becsülik és jobban bának velük, mint a cigányokkal.

Az öregedő Európa valósága már elért minket..... Európának szüksége van a bevándorlásra, így most már rajtunk áll, hogy felkészüljünk erre.

Ahogy ezekkel az emberekkel (a menedékkérőkkel és a nyilvántartásokban nem szereplő migránsokkal) bánunk, olyanok vagyunk. Ha tiszteletben tartjuk a kevésbé kiváltságos csoportok alapvető jogait – márpedig ők alkotják a kevésbé kiváltságos csoportot –, magunkat is tisztelni fogjuk, mivel a magunk iránti tisztelet a társadalmunk leginkább hátrányos helyzetű csoportjainak tiszteletben tartásával kezdődik.

....világosan és pontosan elhatárolódunk minden olyan ideológiától, amely azt állítaná, hogy a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelmet olyan kérdésektől kell függővé tenni, mint a faj, nem, bőrszín, születés és származás, kor vagy fogyatékoság.

A nyilvántartásokban nem szereplő migránsok

Hogyan ígérhetik a politikusok a szegénység megszüntetését, ha eközben ugyanezek a politikusok jogi okokból a lakosság egyes kategóriáit meghagyják a szegénységben? A migránsokról van szó, a nyilvántartásokban nem szereplő migránsokról, mindazokról, akik törvénytelen helyzetben élnek, akiktől minden jogot megtagadnak, a hangtalan népeiségről, azokról az emberekről, akiket a gazdaság néhány szférájában használnak, de törvénytelen helyzetük folytán ki is zsákmányolnak?

Válaszában Letizia Cesarini Sforza rámutatott, hogy a nemzeti kormányoknak vannak törvényei – igazságosak vagy sem –, amelyek módosítását szorgalmaznunk kell. Ha azonban igazán meg akarjuk oldani a nyilvántartásban nem szereplő személyek kérdését, el kell gondolkozni azon, hogy mit is jelent a migráció a társadalmunkban, hogy változtatni tudjunk szemléletünkön. Fel kell ismernünk, hogy a társadalomban mélyreható változás megy végbe. Szükségünk van a migránsokra, nemcsak az irántuk való szívességből, és nem is csak azért, mert kell a munkaerő azokra a munkákra is, amelyeket mi már nem akarunk elvégezni. Szükségünk van rájuk, mivel társadalmunk egyre nyitottabbá válik, és mi magunk is globalizálódunk. Nem tehetünk úgy, mintha globalizált világban élnénk, miközben behúzódunk egy kis térbe, a világ egy kis szegletébe. Tiszteletben kell tartanunk a migránsok jogait, hogy tisztelhesük magunkat is.

A plenáris vita során az egyik Olaszországból érkezett képviselő élénk színekkel ecsetelte a cigányok és a nyilvántartásokban nem szereplő migránsok életének nyers valóságát, és több segítséget kért az Unió tagállamaitól és a többi országtól, köztük Albániától és Szerbiától is. Beszélt egy olaszországi táborról, ahol egy nyolctagú családdal osztozott mindössze húsz négyzetméternyi területen. Elmondta, hogy miközben egy országban élnek a pápával, ahol számtalan a templom, és sokan járnak is templomba, a cigányok rendkívüli nyomorban élnek, szinte már a patkányokhoz hasonló színvonalon. A szociális munkások pedig elveszik a gyerekeket a családoktól, akik a pénz hiányában koldulnak, vagy más okból nem tudják a gyerekeket iskolába járatni. Elmondta, hogy a cigányok közül sokan immár a negyedik, Olaszországban élő generációhoz tartoznak, azaz már nem tekinthetők vándorlónak (travellernek). Más országokból érkeztek, de nem kaptak menedékjogot, nincsenek személyazonosító papírjaik és nem állampolgárok. Semmilyen állampolgárságuk nincs: se olasz, se török, se szerb vagy albán, sem másmilyen. Így az egészségügyi szolgáltatásokhoz ugyan hozzájutnak, a foglalkoztatáshoz azonban rendszerint nincs hozzáférésük. Ha pedig

gyermekük iskolába mennek, fennáll a veszélye, hogy visszaküldik őket a származási országba.

A szolgáltatások privatizációja

Magától értetődő, hogy a szolgáltatások, például a vízellátás és az elektromos áram szolgáltatás privatizációja nem kifejezetten kedvez a szegénységben élőknek. Ennek fényében mi az Európai Bizottság álláspontja erről a szolgáltatási irányelvről?

Jérôme Vignon elmondta, hogy az Európai Bizottság nem szállhat szembe egyes szociális szolgáltatások privatizációjával, amelyek korábban állami kézben voltak, ez ugyanis nemzeti hatáskörbe tartozik. A Szerződés 16. cikke alapján ugyanakkor a Bizottság ragaszkodhat az általános érdek tiszteletben tartásához, akár állami szolgáltatásokról, akár magán- vagy NGO-szolgáltatásokról van szó. Ha ez az eset egy közösségi rendelet miatt vagy az egységes piacra vonatkozó szabályok helytelen használata miatt nem áll fenn, az Európai Bizottságnak módosítania kell határozatát. Elismerte azonban, hogy a Bizottság gyakran nem túl jól informált a tagállamok tényleges helyzetéről, és jobban kellene tájékozódnia. Remélte, hogy az általános érdekű szociális szolgáltatásokról szóló bizottsági közlemény nyomán követése javítani fog az erre a területre vonatkozó ismereteken. Ennek a helyzet elemzésére és megismerésére szolgáló eszközök fejlődéséhez kellene vezetnie, hogy az Európai Bizottság döntéseit a megfelelő információk birtokában hozhassa meg.

Emberkereskedelem

Mit tesz az Európai Bizottság a nők és fiatal lányok kereskedelme elleni harc érdekében?

Jérôme Vignon hangsúlyozta, hogy ez a kérdés már az 1997-es Amszterdami Szerződés óta nagy súllyal szerepel a Bizottság napirendjén. Fratini biztos több intézkedést is bevezetett. Egy cselekvési program is született az európai politikák közötti együttműködést elősegítendő ezen a téren. Elismerte ugyanakkor, hogy az emberkereskedelemmel az integrációs NAP-kben mostanáig nem foglalkoztak, de ez a jövőben prioritássá válhat, ha erre igény van.

Minden szükséges lépést meg kell tenni a szegénység felszámolása és a szegénységgel szembeni, különösen a nők szegénységével szembeni küzdelmet szolgáló integrált szemlélet kialakítása érdekében, mert az európai társadalmak egyszerűen nem tűrhetik tovább a nők és a gyermekek ilyen nagyfokú szegénységét.

Az alkotmányos szerződés tervezete

Az Európai Szerződés szerint hogyan lehet az Európai Unió szintjén garantálni az emberek jogait? Hogyan lehet segíteni az embereket jogaik gyakorlásában, a szegénységgel vívott küzdelmükben és a szegénység

által kiváltott nehézségek leküzdésében? Hogyan lehet mindezt a Szerződésen keresztül megvalósítani?

Elise Willame arra hívta fel a figyelmet, hogy a jelenlegi szerződésnek van szociális vonatkozása, de előrelépést ma csak egyesült erővel lehet elérni. Nem fogadhatunk el jogszabályt a szegénység elleni közös küzdelemről, mivel a szociális dimenzió nagyobb részben a tagállamok hatáskörébe tartozik. Amit most a társadalmi integrációs stratégia keretében elvégzünk, összhangban van a Szerződéssel. Az Alkotmányos Szerződés tervezete viszont magában foglalja az Európai Unió alapjogi chartáját, és ezen az európai chartán keresztül egyfajta áttörést sikerült elérni, így ma már haladunk a szociális dimenzió elismerése felé.

Nicole Prud'homme elmondta, hogy a Gazdasági és Szociális Bizottság hogyan indított kezdeményezést ezen a területen, amelyben sikerült kiemelten foglalkoznia a szegénység különböző szempontjaival, különösen a nők szegénységével. Néhány hónappal ezelőtt pedig véleményt adott ki az Európában élő nők szegénységével kapcsolatos valamennyi vonatkozásról. Prud'homme asszony hangsúlyozta a szegénységre vonatkozó, nemek szerinti mutatók fontosságát. Ugyancsak hangot adott azon reményének, hogy a nemek kérdéseivel foglalkozó új intézet 2007-es létrehozásakor megkapja a megfelelő működéshez szükséges eszközöket. Fontos, hogy minden szükséges lépést megtegyünk a szegénység felszámolása és a szegénységgel szembeni, különösen a nők és a gyermekek szegénységével szembeni küzdelmet szolgáló integrált szemlélet kialakítása érdekében. Az európai társadalmak egyszerűen nem tűrhetik tovább az ilyen fokú szegénységet.

Személyes válaszok a szegénységre

A munkaértekezleten egyeztetett nyolc kérdést követően az első kérdező az itt hallottakra adott személyes reakcióikról kérdezte a bizottság tagjait, ami a többi küldötnél lelkes fogadtatásra talált. A kérdés így hangzott:

Csak azt szeretném tudni, hogy az itt elhangzott észrevételek és válaszok során éreztek-e valamilyen empátiát a teremben jelen lévők iránt, akik ma is szegénységben élnek; továbbá arra lennék kíváncsi, hogy Önök, politikusok hogyan magyarázzák meg a szegénységet a gyermekeiknek, és mit mondanak nekik arról, hogy mi szegények vagyunk, ők meg nem, és miért is van ez így?

Nicole Prud'homme válaszában hangsúlyozta, hogy háttérét tekintve ő maga szakszervezeti személy, nem politikus, a Gazdasági és Szociális Bizottság pedig a munkáltatók, szakszervezetek és NGO-k képviselőiből áll, nem politikusokból. Hozzátette, hogy az embereket nem szabad a külsejük alapján megítélni. Miután két napig hallgatta a küldötteket, annyit mondhat, hogy számos dolgot saját maga is megtapasztalt ugyanezen a hullámhosszon. Elise Willame azt mondta, hogy legjobban a plakátok rendítették meg, bár a munkaértekezleten hallott személyes történeteket is megrázónak találta. Leginkább a plakátok indították meg, illetve az ezek

hátterében lezajlott munka olyan értelemben, hogy meg kellett vitatni, mi legyen az az üzenet, amit igazán át szeretnének adni. Elmondása szerint különösen mély nyomot hagyott benne egy kép, amelyen egy fiatalember beszélni próbál, de a szája be van ragasztva. Jérôme Vignon elismerte, hogy ez igen fontos kérdés. Elmondta, hogy az Európai Bizottságnál a teremben tartózkodó munkatársaival együtt az ő feladata, hogy beszéljen az igazságtalanságokról és a jelenlegi rendszer hibáiról. Számára az a kérdés, hogy készen állunk-e a feladatra. Ezúttal ugyanis nem egyes hiányosságokkal és hibákkal kell foglalkozni, alapvetően arról van szó, hogy Európának közelebb kell kerülnie a polgáraihoz és a szegénységben élőkhez. Remélte, hogy a konferencián hallottak nem fognak feledésbe merülni. Számára a konferencia éppen arról szólt, hogy a fiatalember szájáról leveszik a ragasztószalagot, és az EAPN megafont is ad a kezébe, hogy a szegénységben élők hangja hallhatóvá váljon.

Azbeszt

Az olasz küldöttség egy tagja felvetette az azbeszt kérdését. Arra hívta fel a figyelmet, hogy az azbeszt sok helyen még mindig jelen van a szegénységben élők lakásaiban, és a megbetegedés kockázatának árnyékában gyermekek nőnek fel, mégsem történik semmi. Olaszországon belül különösen Nápolyban tartja aggályosnak a problémát, ahol sokan az elviselhetőség szintjét súroló házakban élnek, és az egyetlen megoldás számukra az, ha megkockáztatják a kilakoltatást és a hajléktalanságot. Arra kérte a Bizottságot, hogy ragaszkodjon a tagállamok kötelezettségvállalásainak betartásához, emellett felkérte az EAPN-t, hogy ebben a kérdésben lobbizzon a szegénységben élők nevében.

Záró megjegyzések a bizottságtól

Nicole Prud'homme megköszönte a szervezőknek a meghívást az 5. találkozón való részvételre. A találkozó a szegénység és a társadalmi kirekesztés vonatkozásában számos, már eddig is ismert dolgot megerősített. Elmondta, hogy az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a következőkben azon fog dolgozni, hogy finomítson véleményein és intézkedésein, hogy ezáltal a korábbinál nagyobb mértékben próbáljon hozzájárulni a szegénység felszámolásához. A szegénység szintje ezekben az igencsak tehetős tagállamokban szégyen, mi több, botrány. Remélte, hogy az Európai Bizottságnál a konferencia valamennyi résztvevője által elmondottak meghallgatásra találnak, hogy a továbbiakban együtt dolgozhassunk a társadalmi harmónia növelésén és a megkülönböztetés visszaszorításán.

Elise Willame elmondta, hogy ami a Szociális Védelmi Bizottságot és a belgiumi vezetést illeti, számukra néhány nagyon fontos üzenetet fog visszavinni a konferenciáról. Hozzátette, hogy az itt elhangzottak értékes táptalajt adtak a szegénység elleni küzdelem terén a jövőben végzendő munkájához, nemcsak a nemzeti integrációs cselekvési tervekkel kapcsolatban, hanem számos más, a társadalmi integráció támogatásában ugyancsak fontos szerepet játszó eszköz tekintetében is.

Jérôme Vignon zárószavaiban elsősorban a szegénység valóságára, konkrétan az olasz küldöttség tagjának a cigányság siralmas helyzetét leíró hozzászólására reagált. Arra a kérdésre próbált választ adni, hogy miért nem képesek a gazdag, demokratikus országok javítani a szegénységben élők helyzetén. Véleménye szerint ennek egyik fontos oka a félelem. Sokan félnek a szegénységben élőktől és a cigányoktól, ezért próbálják elrejteni a problémát. Bizalomépítő mozgalmat kell indítani, meg kell mutatni az embereknek, hogy nincs mitől félniük. Valójában a szegények is gazdagítani szeretnék a társadalmat, és maguk is teljes jogú polgárokká szeretnének válni. Hozzátette, hogy számos olyan jó példa van, amelyeket fel lehetne használni a bizalom építéséhez. Ez elvezetne a jobb megértéshez, ahonnan már egyenes az út a helyzet orvoslásához.

Letizia Cesarini Sforza elmondta, hogy a konferencia végére gazdagabbnak és felvilágosultabbnak érzi magát. Gyakran annyira elfoglaljuk magunkat a napi munkával, hogy már szem elől tévesztjük, hogy miért is vagyunk itt. A konferencia éppen arra emlékeztette őt, hogy miért is van itt – ő, az EAPN és valamennyi résztvevő. A válasz a részvét és az empátia, az emberi jogok kinyilvánítása, amelyeket a szegénység egyesektől megtagad. A konferencia számára arról szólt, hogy a dolgozni kell a szegénység teljes felszámolásán. A maga részéről úgy érezte, hogy a konferencia előtérbe helyezte és tovább erősítette az Európai Bizottsággal és más szervezetekkel való jó munkakapcsolatot. E szervezetek bebizonyították, hogy készek meghallgatni a küldötteket, az esemény tehát mindenképpen hatalmas előrelépést jelent.

5. ZÁRÓ PLENÁRIS ÜLÉS

Az osztrák elnökség

Az osztrák elnökség nevében felszólaló **Sigisbert Dolinschek**, a szociális biztonságért, generációkért és fogyasztóvédelemért felelős államtitkár hangsúlyozta, hogy az 5. találkozó az elnökség számára igen fontos esemény volt. A találkozó valódi vitára adott lehetőséget az Európa különböző részeiről érkező emberekkel, akiknek életében napi szinten van jelen a szegénység és a társadalmi kirekesztés. Elmondta a küldötteknek, hogy a szegénység leküzdésére irányuló, használható stratégiákat csakis az ő tapasztalataik és tudásuk alapján lehet kidolgozni és ténylegesen végrehajtani. A találkozó az információ- és ötletcsere szempontjából kifejezetten gyümölcsöző volt. A küldöttek konferencián elhangzott hozzászólásai kitöltötték az eddigi információs hézagokat, egyben felhívták a figyelmet a különböző tagállamokban működő helyes gyakorlatokra, amelyek így az Európai Unió egész területén elterjedhetnek. Biztosította a küldötteket arról, hogy a konferencia legfontosabb üzeneteit közvetíteni fogja a Miniszterek Tanácsában ülő kollégái felé, szorgalmazva a szorosabb, európai szintű együttműködést, hogy együtt úrrá lehessünk a szegénység és a társadalmi kirekesztés problémáján, anélkül hogy feleslegesen újra feltalálnánk a spanyolviaszt. Véleménye szerint arra van leginkább szükség, hogy gyakoroljuk a toleranciát és alkalmazzuk az országainkon kívül már hasznosnak bizonyult módszereket.

A továbbiakban megköszönte a küldötteknek értékes hozzászólásaikat, majd elmondta, hogy meglátása szerint az itt lezajlott viták fontos előrelépést jelentenek végső célkitűzések felé, azaz hogy a szegénységet 2010-re jelentősen vissza tudják szorítani az Európai Unióban. Ugyancsak köszönetet mondott a rendezvény szervezőinek és mindazoknak, akik lehetővé tették ezt az európai szinten is kiemelkedő jelentőségű eseményt. Külön köszönetet mondott az Európai Bizottságnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, valamint a Régiók Bizottságának az esemény támogatásáért.

A soron következő német elnökség

Az Európai Tanács soron következő német elnöksége nevében **Franz Thönn**, a Szövetségi Szociális és Munkaügyi Minisztérium parlamenti államtitkára megköszönte az osztrák elnökségnek a nagyszerű szervezést. Elmondta, hogy nagy érdeklődéssel hallgatta a munkaértekezletekről szóló beszámolót, és ez tovább erősítette abbéli meggyőződését, hogy a szociális kérdésekről folytatott európai szintű párbeszéd jelentőséggel bír. Európai szintű keretre van szükség, hogy az NGO-k és a szegénységben élők kifejezhessék véleményüket, és teret kapjanak a tapasztalatcserére és vitára.

Thönnes úr azt mondta a küldötteknek, hogy joguk van szociálisabb politikát kérni. Hozzátette, hogy bár Európában a szociális védelem szintje viszonylag magas, a társadalmi kirekesztés terén a gazdasági válság és a globalizációs folyamat folytán komoly problémák vannak. Németországban

emiatt határoztak úgy, hogy minden politikai ciklusban jelentést készítenek a szegénységről és a jólétről. A jelentés megvitatása alapján politikai intézkedéseket hoznak, így például az ifjúsággal kapcsolatban már születtek intézkedések. Németországban 500 000 fiatal van munka nélkül, a migránsok gyermekeinek 50%-a pedig semmilyen képzettséggel nem rendelkezik. Elfogadhatatlanok ezek a tények a fiatal generációt és a jövőre szóló redukált kilátásaikat tekintve. Németország ezért határozott úgy, hogy foglalkoztatáspolitikáját felülvizsgálva lehetővé teszi, hogy a fiatalok háromhavi munkanélküliség után képzésben részesüljenek. Ugyanakkor a fogyatékkal élőket is a társadalom szerves részévé és a munkaerőpiac résztvevőivé szeretnék tenni. Jó lenne, ha mindenkinek meg tudnák adni a lehetőséget a munkaerő-piaci részvételre. Mint elmondta azonban, ettől a közelmúltbeli sikerek ellenére még messze járnak, és a cél eléréséhez a gazdaság fellendítésére is szükség van.

Thönnés úr hangsúlyozta, hogy európai szinten kell foglalkoznunk azzal, hogy míg az egyik oldalon ott állnak a versenyképességi, foglalkoztatási és növekedési célkitűzések, addig a másik oldalon a társadalmi kohézió is kiemelt helyet kapjon. Egyazon érem két oldaláról van szó. Elmondta, hogy a 2007-es német elnökség keretében a két aspektust egyformán fontosnak kell tekinteni. Az elnökség azon fog dolgozni, hogy Európa és egyszermind a világ szociálisabb legyen. 2007 lesz az Esélyegyenlőség Európai Éve is, amelynek keretében a német elnökség igyekszik bebizonyítani, hogy fokozott erőfeszítéssel dolgozik a valóban szociális Európa megteremtésén.

Beszédét azzal a megállapítással zárta, hogy a konferencia nagyszerű tanúbizonyságot szolgált. Hangsúlyozta, hogy Európának van szociális arca, segíteni kíván a rászorulókon, de mindenkinek együtt kell dolgoznia azon, hogy tartható legyen ez az európai irány. A küldötteket meleg szavakkal invitálta, hogy vegyenek részt a szegénységben élők 2007-ben, a német elnökség égisze alatt megrendezendő 6. európai találkozásán.

EAPN

Ludo Horemans, az EAPN alelnöke elmondta, hogy eddig mind az öt európai találkozón részt vett: ezek évről évre jobban sikerültek, és most az ötödikről sem mondhat mást, mint hogy még a negyediknél is jobb volt. Hangsúlyozta, hogy azoknak, akik maguk nem élnek szegénységben, de napi kapcsolatban vannak a problémával, ugyancsak erősnek és bátornak kell lenniük, ha tényleg figyelembe akarják venni, hogy mit tesznek, hogyan éreznek a szegénységben élők. Ebből merítik a szükséges erőt, ez teszi őket képessé arra, hogy folytassák a szegénység elleni küzdelmet. Nyomatékosította, hogy a lisszaboni célkitűzés, miszerint 2010-re döntő előrelépést kívánunk elérni a szegénység felszámolásában, hatalmas kihívást jelent. A kormányzatok elsősre talán nem is látták teljesen tisztán, hogy ez mi mindennel jár együtt. Apránként azonban be kell látnunk, hogy a különböző intézmények és kormányzatok nagyon komolyan elkötelezték magukat a cél megvalósítása mellett.

Bár a társadalom sok tagja nem érez sajnálatot amiatt, hogy mások szegénységben élnek, rengetegen vannak olyanok, akik hozzánk hasonlóan éreznek. Még európai szinten is vannak, akik napi munkájuk és életformájuk révén támogatják a tevékenységünket; és el kell ismernünk, nincs könnyű dolguk, ha a szegénységet állandóan napirenden akarják tartani. A nemzeti cselekvési tervek igen fontosak, és ezt az Európai Bizottság is tudja. Tovább kell dolgoznunk azon, hogy ezt még jobban tudatosítsuk.

„Javítani kell valamennyi polgárunk életminőségén, különös tekintettel a gyengébb helyzetben lévőkre. A társadalom minőségét a leginkább hátrányos helyzetben lévők életminősége határozza meg.” Sigisbert Dolinschek, a szociális biztonságért, generációkért és fogyasztóvédelemért felelős államtitkár, Ausztria.

„A szegénység leküzdésére irányuló, használható stratégiákat csakis az Önök tapasztalatai és tudása alapján tudunk kidolgozni és ténylegesen végrehajtani”, Sigisbert Dolinschek, a szociális biztonságért, generációkért és fogyasztóvédelemért felelős államtitkár, Ausztria.

„A versenyképességi, foglalkoztatási és növekedési célkitűzések, illetve a társadalmi kohézió egyazon érem két oldala. Jövőre, a 2007-es német elnökség keretében a két aspektust egyformán fontosnak fogjuk tekinteni. Azon fogunk dolgozni, hogy Európa és egyszersmind a világ szociálisabb legyen.” Franz Thönnies, Szövetségi Szociális és Munkaügyi Minisztérium parlamenti államtitkára, Németország.

Az alelnök köszönetet mondott mindazoknak, akik kitartóan támogatják az EAPN munkáját a különböző szinteken, azaz a kormányzatok, a helyi hatóságok, az európai intézmények embereinek, illetve az Európai Unió legmagasabb szintjein dolgozóknak. Ezután köszönetet mondott az osztrák elnökségnek az 5. találkozó megrendezéséért, az Európai Bizottságnak az ehhez adott támogatásért és valamennyi érintettnek a találkozó előkészítésében tett erőfeszítéseikért. Hangsúlyozta, hogy tovább kell haladni ezen az úton, és arról biztosította a jelenlévőket, hogy az 5. találkozón elért eredmények tényleges hatással lesznek a szegénységben élők mindennapi életére, hogy helyzetük ellenére ki tudjanak törni a szegénységből. A küldötteket arra biztatta, hogy hazaérkezve folytassák a munkát, és erőfeszítéseikben támaszkodjanak a konferencia következtetéseire.

1. függelék: Résztvevők

A nyomtatott jelentés hátlapja

Támogatók:

Az Európai Bizottság, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, a Régiók
Bizottsága

A szervezést az EAPN támogatta

Előadó: Hugh Frazer

Koordinátor: Micheline Gerondal

ISBN: